

**MONITORING
EVROPSKÉ LEGISLATIVY –**

ŘÍJEN 2004

PETRA KUCHYŇKOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2004

OBSAH

EXECUTIVE SUMMARY	2	Směrnice o pracovní době	15
		Směrnice o sezónních pracovnících	16
I. ČÁST		1.2.3 Environment Council	16
Monitoring konkrétní legislativy či		Směrnice o odpadech z důlního průmyslu	16
legislativních programů, které jsou		Směrnice o fluoridizovaných	
v současnosti na pořadu jednání	8	skleníkových plynech	16
evropských institucí – vybrané		1.2.4 Transport, Telecom and Energy Council	17
oblasti	8	Návrh na změnu směrnice č. 1999/62/CE	
1.1 KOMISE	8	o zpoplatnění užívání některých komunikací	17
Doporučení týkající se odměn členů	8	těžkými nákladními vozidly	
statutárních orgánů obchodních společností		Návrh směrnice o zavedení jednotných	18
Doporučení ohledně posílení role nevykonných	9	řidičských průkazů	
ředitelů a dozorčích rad ve firmách			
Nařízení týkající se pomoci de minimis	9		
zemědělství a rybolovu			
Rozhodnutí týkající se restrukturalizace	10	II. ČÁST – PŘÍLOHA	
a konverze vinic v členských státech		Aktuální problematické oblasti	
Stanovy evropské obchodní společnosti	11	spjaté s legislativní aktivitou	
Výzva 18 členským zemím k transpozici nové	12	či její přípravou	20
evropské legislativy ohledně otevření trhu s energií		2.1 FINANCE EU	20
Zpráva Komise o dohodě o textilu a tkaninách	13	2.1.1 Lisabonská agenda	20
1.2 RADA	13	2.1.2 Nová finanční perspektiva 2007 – 2013	20
1.2.1 Competitiveness Council (Internal market,	13	Geneze nové finanční perspektivy	21
Industry and Research)		2.1.3 Pakt růstu a stability	22
REACH – Návrh směrnice EP a Rady týkající	13	2.2 JUSTICE A VNITRO	23
se registrace, evaluace a autorizace chemikálií,		2.3 VÝVOJ CAP	26
zakládající Evropskou chemickou agenturu		2.4 ZDRAVÍ A SOCIÁLNÍ POLITIKA	27
a pozměňující Směrnici 1999/45/EC		2.5 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	28
1.2.2 Employment, Social Policy, Health	14		
and Consumer Affairs Council			
Směrnice o rovném zacházení s muži	14		
a ženami ve službách			

EXECUTIVE SUMMARY

I. ČÁST – Monitoring konkrétní legislativy či legislativních programů, které jsou v současnosti na pořadu jednání evropských institucí – vybrané oblasti

Komise

- Legislativní činnosti Komise v říjnu dominovala její aktivita na poli, jež dosud nebylo příliš zasaženo harmonizačním vlivem. Jednalo se o pravidla řízení obchodních společností. V této oblasti vydala Komise dvě legislativně nezávazná rozhodnutí, která se týkala kontroly akcionářů nad platovými podmínkami managementu a posílení role dozorčích rad obchodních společností. V obou případech lze konstatovat snahu Komise pokračovat v legislativní aktivitě dále ve směru sjednocování podmínek řízení obchodních společností v celoevropském měřítku.
- ❖ Doporučení týkající se odměn členů statutárních orgánů obchodních společností
 - přijato 6. října 2004, týká se zveřejňování zásad odměňování členů statutárních orgánů obchodních společností
 - snaha o to, aby od modelu užívaného především v Německu a severských zemích evropská akciová společnost směřovala spíše k modelu anglosaskému, navíc Komise doporučila, aby akcionáři měli nejen právo na informace pokud jde o odměny členů statutárních orgánů, ale aby též mohli ovlivňovat částečně jejich výši
 - rozhodnutí Komise z těchto důvodů přijala kladně především evropská lobbyistická organizace odborů ETUC, proti se naopak stavěla Unice, v níž mají silné zastoupení velké německé firmy
- ❖ Doporučení ohledně posílení role nevykonávaných ředitelů a dozorčích rad ve firmách
 - týká se posílení úlohy nezávislých členů statutárních orgánů a dozorčích rad při řízení firem,
 - je směřováno firmám, jež obchodují své cenné papíry na akciovém trhu EU, jde o model spravování obchodních společností, známý z Velké Británie či Nizozemí.
- Obě doporučení lze hodnotit na jedné straně pozitivně ve smyslu posílení transparentnosti v oblasti firemního managementu, na druhé straně je alarmující ambice Komise pokračovat v budoucnu v oblasti interního podnikového řízení v další harmonizaci i pomocí silnějších legislativních nástrojů.
- ❖ Nařízení týkající se pomoci de minimis zemědělství a rybolovu
 - má vyjímát adresnou státní pomoc poskytovanou zemědělcům a rybářům do určité výše z povinnosti předcházejícího oznámení Komisi, takže by mělo v této oblasti poskytovat větší autonomii členským státům v podpoře svého zemědělství v případě naléhavé potřeby.
 - Nezávislost vlád členských států je však omezena stropem, státy jsou navíc povinny vést evidenci této státní pomoci.
- ❖ Rozhodnutí týkající se restrukturalizace a konverze vinic v členských státech
 - jde o dvě rozhodnutí Komise, která se týkají přidělení finančních prostředků na restrukturalizaci a konverzi vinic v rámci členských států včetně nových členů.
 - Členský stát získává roční finanční podporu na restrukturalizaci a konverzi určité výměry v hektarech dle svého podílu na celkové ploše vinic EU. Hlubší reforma tržního sektoru vína, který je prozatím řízen dle klíčové směrnice 1493/1999 se teprve připravuje.
- ❖ Stanovy evropské obchodní společnosti
 - 8. října došlo ke zpřístupnění stanov Evropské obchodní společnosti, které tak umožňuje zakládání tohoto typu společností v rámci EU, zároveň začala platit související směrnice požadující faktické zapojení zaměstnanců do řízení evropských obchodních společností, většina členských států tyto směrnice do svých právních řádů však dosud nezpracovala.
 - Evropská obchodní společnost může fungovat napříč hranicemi států EU podle jednotné

sady pravidel řízení, s jednotným managementem, k výhodám náleží snížené operační a transakční náklady, kontroverznější je doprovodná směrnice, která požaduje aktivní zapojení zaměstnanců (a jejich organizací!) do procesu vzniku a řízení Evropské obchodní společnosti

- ❖ Výzva 18 členským zemím k transpozici nové evropské legislativy ohledně otevření trhu s energií
 - Komise upozornila 18 členských států včetně ČR na nesplnění povinnosti implementace dvou nařízeních, která se týkají otevření trhu s energií.
 - Nařízení nejsou bez problémů, měla by totiž otevírat trh s distribucí energie volné soutěži, neřeší však postavení monopolistických firem na tomto trhu, které dokáží jeho premisy efektivně obcházet, jak prokazuje praxe v členských státech, jež tato nařízení buďto již implementovala, nebo se na jejich přijetí připravují
- ❖ Zpráva Komise o dohodě o textilu a tkaničích
 - reflektuje skutečnost, že od 1. ledna 2005 vyprší dohoda o textilu a tkaninách, uzavřená v rámci WTO, která zachovávala dovozní kvóty na textil importovaný do EU.
 - Součástí je sedmibodový plán s cílem povzbudit konkurenceschopnost evropského textilního průmyslu a čelit přílivu levného zboží.

Rada

• *Competitiveness Council* (*Internal market, Industry and Research*)

- ❖ REACH – Návrh směrnice EP a Rady týkající se registrace, evaluace a autorizace chemikálií, zakládající Evropskou chemickou agenturu a pozměňující Směrnici 1999/45/EC
 - diskutabilní změna Směrnice 1999/45/EC, která by umožňovala přijetí a implementaci programu REACH se dostane na pořad jednání Rady pro volnou soutěž ve dnech 25. a 26. listopadu 2004
 - Vůči programu povinné registrace a evaluace chemikálií nadále protestují zejména lobbyistické kruhy v oblasti chemického průmyslu, které se snaží v tomto směru působit na Radu tak, aby alespoň došlo ke změnám té podoby návrhu, v jaké opustil Komisi

• *Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council*

Říjnové zasedání Rady pro sociální otázky, zaměstnanost a zdraví poznamenala především debata o revizi norem pracovního práva. Na pořadu dne byly otázky změn nařízeních o pracovní době a též zlepšení platových podmínek sezónních pracovníků. Ministři diskutovali též o otázce sociálních služeb obecného zájmu a o otázkách harmonizace udržitelné dlouhodobé zdravotnické péče v Evropě.

- ❖ Směrnice o rovném zacházení s muži a ženami ve službách
 - Rada ministrů se shodla na návrhu směrnice o rovném přístupu mužů a žen ke zboží a službám,
 - Směrnice, která by měla být v konečném znění schválena na zasedání Rady pro zaměstnanost a sociální politiku v prosinci 2004, je výsledkem kompromisu,
 - hlasování Rady dlouho nebylo jednoznačné pro spornou otázku rovných pojistných sazeb pro muže a ženy
- ❖ Směrnice o pracovní době
 - kontroverzní legislativní návrh, předmětem nejtvrdějších sporů se staly otázky výjimek z maximálního počtu pracovních hodin či stanovení zvláštní kategorie „pohotovostního času“ vedle kategorií „pracovní doby“ a „mimopracovní doby“.
 - Původní návrh Komise vzbudil kritiku jak odborářů, tak podnikatelů, směrnice fakticky limituje flexibilitu firem v určování podmínek pokud jde o podobu a délku pracovní doby, z toho důvodu se proti ní v Radě postavila řada členských států, vedle Velké Británie i Polsko a ČR, jde též o určitý precedens v oblasti pracovního práva ve smyslu dalšího harmonizování dílčích oblastí, které náležely spíše do kompetence jednotlivých členských států.
 - Konečné rozhodnutí Rada odložila na jednání v prosinci 2004.
- ❖ Směrnice o sezónních pracovnících
 - jednalo se o další sporný pozměňovací návrh v oblasti pracovního práva, směrnice se týká rovných platových podmínek sezónních pracovníků v rámci EU.
 - Rada se na prozatímním znění návrhu neshodla a další projednávání změn směrnice bylo odloženo na neurčito.

- *Environment Council*

- ❖ Směrnice o odpadech z důlního průmyslu
 - Rada na říjnovém zasedání schválila návrh směrnice (ve znění pozměňovacích návrhů EP) o odpadech z důlního průmyslu, která stanovuje přísnější podmínky pro skladování tohoto odpadu a nakládání s ním, maďarská a rakouská delegace se hlasování zdržely

- ❖ Směrnice o fluoridizovaných skleníkových plynech
 - Rada na svém zasedání schválila návrh směrnice o fluoridizovaných skleníkových plynech, který by měl směřovat k omezení používání těchto substancí narušujících významně ozónosféru.
 - Jedná se o plynné substance používané často v klimatizačních zařízeních, dosažení kompromisu má být v souladu se snahou EU dostát závazkům Kjótského protokolu.

- *Transport, Telecom and Energy Council*

- ❖ Návrh na změnu směrnice č. 1999/62/CE o zpoplatnění užívání některých komunikací těžkými nákladními vozidly
 - Rada ministrů se na svém zasedání 7. října nedohodla na původním návrhu Komise na jednotnou evropskou dálniční známku, která měla stanovit společné kritéria zpoplatnění používání určitých typů pozemních komunikací nákladními auty, problematickým bodem se stalo nejen stanovení jednotné výše mýtného, ale také problém dalšího použití výnosů z této daně.
 - Obtížné bylo dosahování kompromisu mezi členskými státy, které setrvaly na svých specifických požadavcích daných nejen hospodářskými, ale také geografickými požadavky a přírodními determinantami.
 - Návrh Směrnice se nyní vrátí zpět Komisi, která musí vypracovat nový, případně jej vrátit zpět s novými prvky na jednání Rady, jež se uskuteční ještě do konce roku 2004, nizozemská ministryně dopravy však již indikovala, že předsednická země nebude mít znovu zájem na jejím projednávání.
- ❖ Návrh směrnice o zavedení jednotných řídicích průkazů
 - shody bylo naopak dosaženo navzdory silné blokační menšině dosaženo ohledně harmonizace řídicích průkazů v rámci celé EU.
 - Všechny země budou nadále disponovat jed-

notným řídicím průkazem, jeho platnost bude pouze dočasná a jeho získávání (především u profesionálních řidičů) má být spojeno s řadou kontrolních a regulačních mechanismů.

- Důležité je, že zkrácení platnosti řídicího průkazu se nebude vztahovat na ty, kdo již vlastní doživotní oprávnění k řízení vozidel.

II. ČÁST – PŘÍLOHA

Aktuální problematické oblasti spjaté s legislativní aktivitou či její přípravou

Finance EU

- ❖ **Lisabonská agenda**

- Říjnová reflexe problematiky Lisabonské agendy byla ve znamení výsledků každoroční zprávy o zaměstnanosti, kterou Komise vydala ještě v září 2004, zvyšování zaměstnanosti totiž náleží k hlavním cílům naplňování Lisabonské agendy
- že v míře vytváření nových pracovních míst existuje v rámci EU mezi jednotlivými členskými státy velká heterogenita, kterou ještě zvyšuje fakt, že zpráva ze září 2004 mohla pouze okrajově počítat s výsledky nových členských zemí, kde dochází k podstatným změnám.
- Komise přesto stále věří, že aby EU těchto cílů dosáhla, je nutno především urychlit implementaci nutných reforem na trhu práce.

- ❖ **Nová finanční perspektiva 2007 – 2013**

- Nová finanční perspektiva tvořila jeden z hlavních diskusních bodů na zasedání Rady pro všeobecné záležitosti 11. října 2004.
- V jednání však nebylo dosaženo pokroku, přestože Nizozemí jako předsednická země naléhá na to, aby v této věci k předběžnému rozhodnutí došlo již na zasedání Evropské rady 17. prosince.
- Komise, členské státy i EP se liší v postojích k otázce navyšování celkového objemu rozpočtu, v otázce vytváření dalších příjmových zdrojů (evropská daň) či v otázce, zda by příští finanční perspektiva neměla být navrhována již jen na 5leté období tak, aby korespondovala s funkčním obdobím Komise a EP (návrh EP).
- Proces navyšování evropského rozpočtu při-

tom představuje jakousi dvousečnou zbraň vůči členským státům, je nutno rozlišovat pozice, v nichž jsou vůči této otázce jednak nové členské státy a státy EU-15, jednak státy, které představují v rámci společných politik spíše příjemce rozpočtových prostředků a státy, které představují jejich plátce.

– Jedním z důležitých problémů, kolem nichž vzniká značné množství emocí během jednání o nové finanční perspektivě náleží rovněž nejasnosti ohledně dalšího pokračování navrácení části plateb do rozpočtu EU Velké Británii.

❖ Pakt růstu a stability

– 20. října Komise přijala Zprávu o konvergenci za rok 2004, která měla postihovat připravenost jednotlivých zemí na přijetí společné měny euro,

– Z výsledků zprávy přitom vyplývalo, že žádná z prověřovaných zemí nespĺňuje současně všechna požadovaná kritéria, žádná tedy nespĺňuje všechny základní požadavky pro okamžité přijetí měny euro.

– ČR z hlediska Zprávy Komise splňuje pouze dvě z požadovaných pěti kritérií, a to míru inflace pod referenční hodnotou (2,4 procenta v srpnu) a dlouhodobou úrokovou míru (6,4 procenta v srpnu).

– Stojí však za pozornost, že Švédsko svoji měnu do systému ERM II prozatím vůbec nezapojilo i to, že některé členské země, zapojené již do eurozóny, např. požadavek vyrovnanosti rozpočtů nespĺňují.

Justice a vnitro

❖ Říjnovému jednání Rady pro otázky justice a vnitra dominovala diskuse o budoucnosti této politiky.

❖ Na oficiálním jednání Rady pro justici a vnitro ve dnech 25. a 26. října se členské státy prozatím neshodly na harmonizaci standardů společné azylové politiky. Další rozhodnutí o převedení této oblasti do režimu hlasování kvalifikovanou většinou (jak vyplývá ze Smluv) bylo odloženo na summit Evropské rady.

❖ K legislativním nástrojům projednávaným v rámci říjnového jednání Rady pro oblast justice a vnitra, které se týkaly postupného vzniku společné azylové politiky, náleželo např. Rámcové nařízení Rady o minimálních

standardech pro procedury návratu a vzájemného uznávání rozhodnutí o vyhoštění uprchlíků.

❖ Další významnou otázku tvořilo jednání o Rámcové směrnici o zavedení a fungování Evropského vizového informačního systému VIS, tedy systému databáze všech víz vydávaných členskými státy, který by měl fungovat od roku 2006, respektive 2007.

❖ Zřejmě nejvýznamnějším rozhodnutím, přijatým v rámci jednání Rady pro justici a vnitro pak byla otázka společných evropských pasů, které by měly povinně obsahovat též biometrické údaje svých držitelů.

❖ Problematiky organizovaného zločinu se týkala evaluace antiteroristického programu a přijetí rámcového rozhodnutí harmonizujícího právní postihy za přechovávání, transport a dealing drog.

Vývoj CAP

❖ Legislativní činnosti Rady ministrů, která na poli zemědělství a rybolovu zasedala v říjnu, stejně jako činnosti Komise ve stejné oblasti dominovala na poli rostlinné výroby tematika úpravy tržního řádu ovoce a zeleniny ve smyslu jeho zjednodušování. Vstup nových 10 členských zemí do EU přitom v sektoru ovoce a zeleniny ovlivnilo především Polsko.

❖ Na poli živočišné výroby pak šlo především o oblast, jejíž vzrůstající důležitost by, nejen v rámci zemědělství, ale též v rámci problematiky ochrany spotřebitele, měly reflektovat i rozpočtové priority na rok 2005. To též demonstruje, že v rámci současné diskuse o společné zemědělské politice je jako stěžejní problém prezentována tematika ochrany spotřebitele., jak dokládají i další témata diskutovaná v rámci zasedání říjnové Rady pro zemědělství a rybolov.

❖ Další významnou oblast na poli CAP, jež se dotýká nejen vnějších vztahů EU, ale též interních problémů, jaký představuje reforma CAP a chystaná kontroverzní legislativa s ní spojená, představuje vývoj vztahů s WTO v této oblasti. Zpráva vydaná WTO, v níž tato organizace vyjádřila ostrý protest vůči stávající podobě cukerního režimu v rámci EU. Pozice EU k vyjádření WTO je taková,

že odmítá námitku, že by cukr C byl v rozporu s úmluvami v rámci Uruguayského kola subvencován z financí určených pro cukr vyráběný pod kvótami A a B.

- ❖ Rada pro zemědělství a rybolov se zabývala též předběžnou debatou o návrhu Směrnice o rozvoji venkova.

Zdraví a sociální politika

- ❖ Vedle zmíněných úspěšných i neúspěšných konkrétních legislativních návrhů došlo v rámci zasedání Rady též k diskusi o otázce sociálních službách obecného zájmu
- ❖ Na říjnovém zasedání Rady ministrů byla rovněž prezentována Zelená kniha Komise o rovnosti a nediskriminaci v rámci rozšířené EU
- ❖ Předmětem říjnového jednání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele se stala i otázka zdravotní a dlouhodobé péče a možných vyhlídek na harmonizaci standardů v této dílčí oblasti
- ❖ 25. října pak komisař pro oblast zdraví Byrne představil projekt se vzletným názvem „zdraví pro všechny“, který má zajistit jakousi koordinační funkci mezi evropskými politikami tak, aby všechny legislativní návrhy v oblasti jednotlivých politik byly v souladu s požadavky na ochranu veřejného zdraví.

Životní prostředí

- ❖ V oblasti životního prostředí byla říjnová legislativní činnost Rady i Komise především ve znamení projednávání nástrojů týkajících se ochrany ovzduší či diskusí o programech v nových oblastech (oblast urbánního prostředí).
- ❖ V následujících měsících se přitom očekává aktivita spjatá především s praxí obchodování s emisemi v prostředí EU-25 a snahy Komise o další zpřísnování monitoringu vypouštění emisí obsahujících skleníkové plyny ze strany jednotlivých členských států
- ❖ K dalším důležitým otázkám, jichž se dotklo říjnové zasedání Rady pro životní prostředí náležela problematika udržitelné silniční dopravy či prezentace Plánu Komise na užití biotechnologií

I. ČÁST

MONITORING KONKRÉTNÍ LEGISLATIVY ČI LEGISLATIVNÍCH PROGRAMŮ, KTERÉ JSOU V SOUČASNOSTI NA POŘADU JEDNÁNÍ EVROPSKÝCH INSTITUCÍ – VYBRANÉ OBLASTI

1.1 KOMISE

Doporučení týkající se odměn členů statutárních orgánů obchodních společností

- Na svém zasedání 6. října 2004 Komise přijala doporučení týkající se zveřejňování zásad odměňování členů statutárních orgánů obchodních společností.

Dle tohoto doporučení, které představuje na rozdíl od směrnice či nařízení nezávazný legislativní akt, by měly členské státy zabezpečit, aby společnosti, jejichž akcie jsou registrovány na burze cenných papírů v rámci EU, zveřejnily své zásady odměňování členů statutárních orgánů. Povinností těchto firem by též mělo být zabezpečit informování akcionářů o platových podmínkách členů statutárních orgánů. Doporučení se tedy týká všech firem v EU s veřejně obchodovanými akciemi či dluhopisy. Přestože se jedná o nezávazný legislativní akt, může znamenat posun praxe v EU blíže modelu, jenž je používán v USA.

- Od modelu užívaného především v Německu a severských zemích by tedy měla evropská akciová společnost dle Komise směřovat spíše k modelu anglosaskému, navíc Komise doporučila, aby akcionáři měli nejen právo na informace pokud jde o odměny členů statutárních orgánů, ale aby též mohli ovlivňovat částečně jejich výši.

Komisi přitom k jejímu doporučení vedly stížnosti akcionářů i investorů na netransparentnost dosavadní praxe, v rámci níž především v Německu, ale též severských státech platí úzus, dle něhož jsou odměny určené členům statutárních orgánů firem fakticky předmětem utajení. Předmětem stížnosti investorů byly též obavy z rostoucích platových nároků výkonných ředitelů firem. Obsahem doporučení je proto též pobídka k tomu, aby akcionáři evropských firem mohli mít významnější slovo nejen při kontrole, ale též při určování výše odměn členů nejvyššího výkonného managementu. Podle doporučení Komise by se mělo v rámci valných

hromad akcionářů též stát normou každoroční hlasování o platech vedoucích pracovníků. Komise tak na poli firemní správy do určité míry reagovala na účetní skandály některých významných evropských společností (Ahold, Parmalat)

- Rozhodnutí Komise z těchto důvodů přijala kladně především evropská lobbyistická organizace odborů ETUC, proti se naopak stavěla Unice, v níž mají silné zastoupení velké německé firmy.

ETUC již v poměrně ostrém prohlášení z 5. října 2004 vyjadřovala přesvědčení, že přehnané podmínky v podobě platů a odměn v manažerské sféře ohrožují podnikatelskou sféru v EU. Argumentovala přitom tím, že k vysoké ceně pracovní síly přispívají právě i přehnané platy manažerů ve firmách. ETUC proto požadovala po Komisi, aby nejen stanovila striktní standardy a kritéria ohledně příjmu vedoucích pracovníků (pokud jde o plat) a pravidla, která by pokryla odměny typu příplatků, penzí a podílů, ale také aby zavedla monitorovací systém, který by kontroloval, zda dané podmínky jsou férové. Tento systém by zahrnoval každoroční zprávy o příjmech vedoucích pracovníků, které by byly k dispozici i řadovým akcionářům. Proti takovému doporučení protestovala naopak Unice, v níž mají silné zastoupení německé firmy. Právě firmy v Německu (v Německu pouze asi třetina z vedoucích 30 společností dodržuje kodex vyžadující transparentnost pokud jde o platy vedoucích pracovníků) či v severských zemích mají problémy s aplikací takového modelu

- Komise doporučení přijala jako součást Akčního plánu pro modernizaci práva obchodních společností, přičemž by nerada růstala pouze u legislativního nástroje nezávazného charakteru, což svědčí o její snaze harmonizovat v budoucnu suboblast vnitřního managementu firem i prostřednictvím silnějších právních nástrojů

Komise své doporučení, které má zvyšovat kontrolu jednotlivých podílů firem nad tím, aby platy vedoucích pracovníků korespondovaly s výkonností firmy, přijala jako součást Akčního plánu pro mo-

dernizaci práva obchodních společností. Komise přitom vzhledem k tomu, že se jedná o doporučení, nemůže trvat na transpozici těchto pravidel do právního řádu jednotlivých členských států, doporučila však v krátké době přijetí doporučení, které by zavedlo patriční regulatorní režim v oblasti finančních odměn vedoucích pracovníků. Podle představ komisaře pro vnitřní trh Bolkesteina by se doporučení měla stát bází a jakýmsi odrazovým můstkem pro další legislativní opatření v této oblasti a zdrojem určitého tlaku na společnosti, které se těmito pravidly neřídí, protože by mohly sloužit jako informativní báze pro investiční rozhodování.

Doporučení ohledně posílení role nevykonných ředitelů a dozorčích rad ve firmách

- Doporučení se týká posílení úlohy nezávislých členů statutárních orgánů a dozorčích rad při řízení firem, je směřováno všem firmám, jež obchodují své cenné papíry na akciovém trhu EU. V rámci svého zasedání 6. října přitom Komise schválila ještě jedno doporučení, které se má dotknout manažerského režimu ve firmách, a to opět podle vzoru úzu platného dosud především v anglosaských zemích. Vedle doporučení ohledně odměn vedoucích pracovníků Komise doporučila také širokou aplikaci britského modelu řízení firem se silnou rolí nevykonného managementu a dozorčích rad. Komise tak v rámci tohoto dalšího doporučení, které se týká firem nabízejících své cenné papíry na akciovém trhu EU, navrhla posílení úlohy nezávislých členů statutárních orgánů, tedy členů jmenovaných ze skupiny osob, která nemá jakýkoli vztah s danou společností, nad jejímž provozem vykonává dozor.

- Komise tak doporučuje rozšíření modelu spravování obchodních společností, známého z Velké Británie a Nizozemí, na celou EU.

Dle doporučení by tak na všechny firmy pohybující se na akciovém trhu EU měl být rozšířen model řízení a spravování obchodních společností běžný např. ve Velké Británii či Nizozemí. Pro tento systém je typická silná role dozorčích rad, jejichž členové však mají být zcela nezávislí (bez profesionálních, osobních či rodinných vazeb na výkonné vedení firmy). Komise by si tak představovala jeho rozšíření v rámci celé EU.

- Obě doporučení lze hodnotit na jedné straně pozitivně ve smyslu posílení transparentnosti v oblasti firemního managementu, na druhé straně je alarmující snaha Komise pokračovat

v budoucnu v této oblasti (v podstatě v oblasti interního podnikového řízení) v další harmonizaci i pomocí silnějších legislativních nástrojů, doporučení navíc není po obsahové stránce zcela bez problémů.

V případě obou těchto doporučení lze přitom dospět k takovému hodnocení, jaké Komise též částečně přiznala ústy svého komisaře pro vnitřní trh Fritze Bolkesteina. Že by totiž ráda přiměla členské státy k co největší harmonizaci pravidel a kodexu řízení firem, a to v budoucnu i nad rámec nezávazného doporučení. Podle Bolkesteina by tak všech 25 členských států mělo přijmout taková pravidla vedení firem, která by posilovala roli nezávislých dozorčích rad jako jakýchsi „hlídačů“ a směřovatelů rozdílných zájmů v rámci firem, ochránců drobných podílníků a činitelů, kteří by zabraňovali tomu, aby v rámci firmy získala zásadnější převahu jedna skupina akcionářů či individuální podílník a mohl tak strhnout většinu rozhodovacích pravomocí na sebe. Střety zájmů jsou přitom uplatňovány stále často ve firmách francouzských, bez problémů není v tomto směru otázka řízení společností ani v Rakousku. Nutno však konstatovat, že doporučení není po stránce obsahové zcela bez problémů, Komise se v něm například dopouští vágnosti, se kterou se v jejích právních dokumentech lze setkat často, vágnosti ve jménu relativně atraktivního a hlasitě proklamovaného cíle zefektivnění a zprůhlednění dosavadní problematické praxe. Komise např. na mnoha místech doporučení volá po tom, aby v rámci každé firmy působil „dostatečný“ počet nezávislých členů dozorčích rad, nikde však nespécifikuje, jakými kritérii by se konkrétně tento počet měl řídit.

Nařízení týkající se pomoci de minimis zemědělství a rybolovu

- Nařízení Komise má vyjímát adresnou státní pomoc poskytovanou zemědělcům a rybářům do určité výše z povinnosti předcházejícího oznámení Komisi, takže by mělo v této oblasti poskytovat větší autonomii členským státům v podpoře svého zemědělství v případě naléhavé potřeby.

Důležité nařízení přijala Komise v říjnu v oblasti zemědělství a rybolovu. Týká se pomoci de minimis (tedy minimální nutné pomoci) v této oblasti v případě potřeby. Nařízení vyjímá státní pomoc do výše 3 000 eur, připadající na jednoho zemědělce či rybáře, poskytovanou během období tří let z povinnosti předcházejícího oznámení Komisi. Pokud tedy stát bude chtít poskytnout svým zemědělcům či rybářům takovou pomoc, nemusí o tom dopředu informovat Komisi.

- Nezávislost vlád členských států je však omezena stropem, členské státy jsou navíc povinny vést evidenci této státní pomoci, přičemž toto omezení členských států lze na jedné straně vnímat jako pozitivní z hlediska zabránění deformaci vnitřního trhu, na druhé straně může činit z obsahu nařízení fasádní záležitost.

Zproštění povinnosti členských států oznamovat tuto finanční pomoc Komisi vyhlížet fasádně, protože o nařízení tak lze vnímat jako určitý menší krok k přenesení části odpovědnosti za finanční pomoc sektoru zemědělství (v podobě adresných podpor) zpět na členské státy. Aby se však zamezilo deformaci hospodářské soutěže, budou muset členské státy, které tuto pomoc poskytnou, respektovat strop pomoci ve výši přibližně 0,3% hodnoty výkonu svého zemědělství či rybolovu. Členské státy budou ovšem zároveň povinny vést evidenci této státní pomoci, což poněkud relativizuje zmiňovaný na Komisi nezávislý status poskytování těchto finančních injekcí zemědělství a rybolovu.

Rozhodnutí týkající se restrukturalizace a konverze vinic v členských státech

- Evropská Komise na svém zasedání přijala dvě rozhodnutí, která se týkají přidělení finančních prostředků na restrukturalizaci a konverzi vinic v rámci členských států včetně nových členů.

Tato nová opatření se dotýkají též nových členských států, protože tyto země jsou nyní poprvé oprávněny též přijímat finanční podporu ze zdrojů EU v případě konverze vinohradů, která je nutná pro to, aby nové členské země dostály kvótám na výrobu vína, jež předepisuje tržní režim v této oblasti v rámci CAP. Dle prvního rozhodnutí je předběžně vyčleněna k distribuci mezi členské státy částka 450 milionů euro pro období tržního roku 2004/2005. Druhé rozhodnutí pak obsahuje definitivní přiděly finančních prostředků pro tržní rok 2003/2004.

- Směrnice 1493/1999 umožňuje členskému státu, aby obdržel roční finanční podporu na restrukturalizaci a konverzi určité výměry v hektarech, která je určena každému členskému státu dle podílu na celkové ploše vinic, dosavadní trend přitom reflektuje vstup nových členských zemí, z nichž 6 jsou pěstители vína, a další podmínky trhu s vínem v celosvětovém měřítku mírným nárůstem rozpočtových prostředků určených na tuto oblast.

Platná Směrnice Rady o společné organizaci trhu s vínem (č. 1493/1999) umožňuje členskému státu, aby obdržel roční finanční podporu na restruktura-

lizaci a konverzi určité výměry v hektarech, která je určena každému členskému státu. Komise garantuje finanční podporu dle podílu každého členského státu na celkové ploše vinic v rámci EU. Komise přijala rozhodnutí fixující pro tržní rok 2004/2005 a s ohledem na určitý počet hektarů v rámci každého státu předběžnou alokaci finančních prostředků na daný členský stát. K dispozici na tuto podoblast v rámci rozpočtové nomenklatury (v rámci dělby výdajové stránky rozpočtu) je celkem 450 milionů eur. Pro srovnání v předešlých letech to bylo 380 milionů pro rok 1999/2000, € 422 milion pro rok 2000/2001, € 443 milion pro rok 2002/2003 a € 443 milion pro rok 2003/2004, které byly přidělovány pro tuto oblast v rámci každoročních rozhodnutí Komise o přidělování finančních prostředků na restrukturalizaci a konverzi vinic. Pro nové členské státy přitom ještě nebyla určena definitivní alokace, dle indikativního stanovení však byla ČR přidělena částka 1 743 010 euro na 189 hektarů.

- Organizace trhu s vínem se dosud týká klíčová směrnice 1493/1999, i tuto dosud nereformovanou oblast by však měla zasáhnout reforma CAP, která by podle prvních signálů z Komise i od zástupců lobbyistické organizace COPA mohla mít méně příznivé důsledky pro drobné producenty vína v nových členských zemích.

Reforma CAP by měla na přelomu roku 2004/2005 zasáhnout i sektor trhu s vínem, na toto období se chystá v rámci Komise přijetí důležitých legislativních nástrojů v podobě zpráv o možné reformě sektoru vína, jenž dosud nebyl celkovou restrukturalizací CAP významně dotčen. Podle dosavadního komisaře pro zemědělství a zároveň autora zemědělské reformy Franze Fischlera je přitom prioritou této reformy zlepšení kvality vinohradnictví a následné výroby vína a též smíření poptávkové a nabídkové stránky v této tržní oblasti po rozšíření EU na 25 členů. Tato rétorika na jedné straně přiznává, že chystanou reformu sektoru vína významně poznamená skutečnost rozšíření EU o další vinařské oblasti v některých nových členských státech včetně ČR, na druhé straně nepřímou naznačuje, jakou podobu tato reforma bude mít. Podle předběžných informací lze v sektoru vína v brzké době očekávat především přijetí významných regulativních opatření, která mají sjednotit a zpřísnit požadavky na kvalitu procesu výroby a pěstování vína (pokud jde o samotný proces výroby a hygienické požadavky). Současně zvětšení tržního prostoru s sebou nese určitý přetlak především na straně nabídky, jak nepřímou odhalují i slova odcházejícího komisaře. Lze tedy očekávat, že „smířování nabídkové a poptávkové stránky“ v této tržní oblasti bude mít podobu dal-

ší (i finanční) podpory konverze a restrukturalizace stávající výroby.

- Českých producentů vína se dosud dotkl vstup do EU především pokud jde o nutnost včas rozšířit plochu vinic a zaregistrovat je, prozatím se jich příliš nedotkly důsledky odbourání cel a zlevnění zahraničních vín, otázkou je, jakou podobu bude mít připravovaná další legislativa v této oblasti, která může být dle prvních signálů nepřátelská vůči malým producentům, jichž je v ČR velký počet.

Pokud jde o dosavadní vliv vstupu do EU na české vinaře, čeká se prozatím na to, jak se na trhu s vínem odrazí výsadba nových hektarů vinic, která předcházela vstupu do EU, v němž platí zákaz nové výsadby vinic. Tyto vinice vysázené před vstupem do EU začnou plodit až za 3 roky. Po vstupu do EU platí zákaz vysazování nových vinic, je přípustné pouze obnovování vinic již zaregistrovaných a vysazených, přičemž s právem na obnovu starších vinic se má obchodovat, podobně jako je zvykem v jiných zemích EU. Bez registrace přitom nelze víno prodávat, úroda z nezaregistrované vinice může být využívána pouze pro osobní spotřebu. Český trh s vínem nyní ovlivňuje odbourání cel na víno po vstupu do EU, díky němu zlevnila dovážená vína a dováží se jich větší množství, tato skutečnost se ale příliš neodrazila na případném vytlačování domácích vín z trhu. V budoucích letech se očekává spíše nárůst dovozu nežli konzumace tuzemských vín. Na základě sčítání hektarů vinic, provedeného ještě před vstupem ČR do EU bylo zjištěno, že v ČR se nachází asi 18 666 hektarů vinic, z toho 17 938 hektarů v moravské vinařské oblasti. V rámci celé ČR pak lze najít až 18 055 pěstitelů vína, z čehož vyplývá, že pěstování vína je v ČR převážně záležitostí drobných pěstitelů. Třetina českých vinařů má vinici menší než 1000 m čtverečních, jen asi 2% vinařů naopak hospodaří na ploše větší než 5 ha, ti pak mají zaregistrované až 3 čtvrtiny všech vinic.

Stanovy evropské obchodní společnosti

- 8. října došlo ke zpřístupnění stanov Evropské obchodní společnosti, které tak umožňuje zakládání tohoto typu společností v rámci EU, zároveň začala platit související směrnice, která požaduje faktické zapojení zaměstnanců do řízení evropských obchodních společností, většina členských států tyto směrnice do svých právních řádů však dosud nezpracovala.

Komise zveřejněním stanov 8. října připomněla členským státům, že začíná platiti směrnice o evropské

obchodní společnosti, současně však upozornila na to, že řada států tuto směrnici do své legislativy ještě řádně neimplementovala, tedy nezavedla na národní úrovni právní předpisy potřebné pro založení evropských obchodních společností na jejich území. Právě k 8. říjnu 2004 přitom již v členských státech měla platit legislativa, která by byla výsledkem implementace této směrnice. Podle této směrnice, která doprovází Status evropské obchodní společnosti by zaměstnanci měli být více zainteresováni do chodu společnosti. Ze současných 25 členských států EU je tak na základě existující legislativy oprávněno zakládat evropskou obchodní společnost pouze 6 z nich (Belgie, Rakousko, Dánsko, Švédsko, Finsko a Island). Z nových členských států pak informovaly Maďarsko, Litva a Malta Komisi o tom, že směrnici implementovaly.

- Podle stanov je evropská obchodní společnost společností, která může fungovat napříč hranicemi států EU podle jednotné sady pravidel řízení, s jednotným managementem.

Řídí se přitom pravidly, platnými v zemi, v níž sídlí mateřská společnost a není tedy pro možnost operability v různých členských státech nutné to, aby zakládala v těchto státech pobočky. Implementace tohoto statusu umožní obchodním společnostem především úspory operačních nákladů, a to v řádu až desítek miliard eur ročně v přepočtu na evropský business jakožto celek. Evropskou obchodní společnost lze přitom založit, pokud se spojí dvě a více společností s ručením omezeným z různých členských států. V Evropskou obchodní společnost se též může přeměnit s.r.o., která po minimálně dva předešlé roky provozovala dceřinnou společnost v jiném členském státě.

- K výhodám Evropské obchodní společnosti náleží snížené operační a transakční náklady, které by se mohly projevit i na cenách pro zákazníky a spotřebitele, tuto logiku je však třeba brát s rezervou.

Důležité je především to, že odpadá nutnost opětovné registrace při pohybu obchodní činnosti z jednoho členského státu do druhého, pro Evropskou společnost např. v oblasti energetiky je takto výhodnější získat investice ze soukromého kapitálu, než kdyby šlo o síť národních společností, které fungují podle pravidel platných v jednotlivých členských státech. Snížené transakční a operační náklady by tímto způsobem mohly v konečném výsledku vést i ke snižování cen např. služeb v daných oblastech, je však pravdou, že tento proces by byl poměrně složitý a pozvolný

- Kontroverznější je již doprovodná směrnice, která požaduje aktivní zapojení zaměstnanců (a jejich organizací!) do procesu vzniku a řízení Evropské obchodní společnosti, v čemž je jasně vidět výsledek lobbystického působení organizace ETUC.

Zástupcům ETUC na implementaci směrnice, která se týká zapojení zaměstnanců do tvorby Evropské obchodní společnosti, záleží z toho důvodu, že jejím obsahem je nutnost zapojení tělesa reprezentujícího zaměstnance a dělníky společnosti do pravidelných negociací. Směrnice zavazuje manažery Evropské obchodní společnosti, aby podávali pravidelné zprávy tomuto tělesu zastupujícímu zaměstnance. V těchto zprávách jsou povinni nastiňovat současné i budoucí plány rozvoje společnosti, plány na produkci i prodej, možné dopady změn na pracovní sílu, jakékoliv informace o změnách v managementu či o fúzích s jinými podniky. Směrnice tak dává v rámci Evropské obchodní společnosti relativně silnou pozici právě zaměstnancům. Tato směrnice vyvolala ještě před dokončením summitu v Nice v roce 2000 bouřlivé reakce mezi členskými státy, které se následně dohodly na kompromisu: daná země se může rozhodnout, zda implementuje či neimplementuje též opatření, která protěžují společnosti vzniklé fúzí v případě, že před touto fúzí čtvrtina zaměstnanců měla možnost participovat na rozhodování o dalším osudu společnosti.

Výzva 18 členským zemím k transpozici nové evropské legislativy ohledně otevření trhu s energií

- Nesplnění povinnosti implementace přijaté evropské legislativy do vnitrostátních právních řádů se stalo předmětem i dalšího upozornění, které Komise v měsíci říjnu adresovala členským státům včetně ČR v souvislosti s dvěma nařízeními, která se týkají otevření trhu s energií.

Komise 13. října zaslala formální oznámení 18 členským státům, včetně 7 nových členů, která je vyzývá k tomu, aby do svého právního řádu transponovaly nařízení EU týkající se vnitřního trhu s elektřinou a plynem. Z nových členských států tak dosud učinilo pouze Slovinsko, Maďarsko a Kypr, mezi členy EU-15 k těm, kdo dosud netransponovaly nařízení do svého právního řádu náležejí též Německo, Itálie či Velká Británie. Jedná se konkrétně o nařízení 2003/54/EC, které se týká vnitřního trhu s elektrickou energií a 2003/55/EC, které se týká vnitřního trhu s plynem. Tato 2 nařízení jsou nezbytná pro garanci otevření trhů s elektřinou a plynem v rámci

EU, protože umožňují odběratelům z řad průmyslových zákazníků od 1.7.2004 a odběratelům z okruhu domácností od 1.7.2007 svobodný výběr dodavatele těchto energií.

- Nařízení nejsou bez problémů, měla by totiž otevírat trh s distribucí energie volné soutěži, neřeší však postavení monopolistických firem na tomto trhu, které dokáží jeho premisy efektivně obcházet, jak prokazuje praxe v členských státech, které legislativu buďto již implementovaly, nebo se na její přijetí připravují (včetně ČR).

Nařízení by přitom měla kombinovat otevření trhu volné soutěži a zachovávat přitom kvalitu služeb, jejich univerzalitu a ochranu zranitelných odběratelů (především z řad domácností) a zajistit také bezpečnost dodávky energie. Nařízení by měla determinovat podmínky trhu s energií v rámci EU a sloužit jako báze pro vývoj partnerství na tomto trhu se sousedy EU, především v rámci zemí Západního Balkánu. Komise, a především její současná místopředsedkyně zodpovědná za resort energie a dopravy Loyola de Palacio, prezentuje transpozici této legislativy jako nezbytný krok k dokončení celkového společného a kompetitivního trhu s energií v rámci EU, které je nezbytné pro úspěch Lisabonské strategie. Má jít o klíčový nástroj pro záruku skutečně volné soutěže v rámci jednotného trhu EU. Pravdou však je, že efektivita implementace těchto nařízení je poněkud sporná, protože se ukazuje, že velké produkční firmy obcházejí nebezpečí vlastních ztrát v případě, že by odběratelé mohli zvolit jiného distributora a transmitora energie a zakládají horečně dceřinné společnosti, které se zabývají distribucí. V rámci trhu s energiemi tato nařízení příliš neřeší dominantní a monopolistické pozice operátorů, navíc i po implementaci bude dále potřeba investic pro garanci interoperability mezi výrobci a distribučními sítěmi a pro jejich vzájemné propojení a adekvátní infrastrukturu.

- V ČR proces transpozice obou nařízení probíhá. V souladu s touto směrnicí má být nový legislativní akt, projednávaný na zasedání PS PČR 21. října. Za účelem sledování toho, do jaké míry nová nařízení přispívají ke zvýšení konkurence a volné soutěže na trhu s energiemi Komise hodlá monitorovat změny, k nimž dochází v počtu dodavatelů. O diskutabilní efektivitě těchto nařízení tak svědčí i to, že dle první dosud zveřejněné zprávy (další má být k dispozici v prosinci 2004) pouze čtvrtina hlavních spotřebitelů energie dosud změnila své dodavatele od otevření trhu s energií na konci 90. let.

Zpráva Komise o dohodě o textilu a tkaninách

- Jedná se o Zprávu o doporučeních vysoké skupiny pro textil a tkaniny, kterou přijala 12. října Komise a která reflektuje skutečnost, že od 1. ledna 2005 vyprší dohoda o textilu a tkaninách, uzavřená v rámci WTO, která ještě zachovávala dovozní kvóty na textil importovaný do EU.

Zprávou se má navíc zabývat nadcházející zasedání Rady pro volnou soutěž, jež má probíhat 25. a 26. listopadu. Dosud platná Dohoda o textilu a tkaninách, uzavřená v rámci WTO, ještě zachovávala dovozní kvóty na textil importovaný do EU. Komise ve Zprávě upozornila na nutnost k nebezpečí přílivu levného textilu z třetího světa zaujmout aktivní postoj, přičemž upozorňovala především na problémy, které bude způsobovat expanze čínské produkce na evropský trh. Čínský export v oblastech, kde již byly zrušeny kvóty, stoupl mezi lety 2001 až 2003 téměř o 100 procent, Čína je též největším vývozcem textilu do EU na dalších místech figurují Turecko, Rumunsko, Bangladěš či Indie) a představuje silného producenta též pokud jde o oděvy a obuv. Komise se proto ve své zprávě pokusila upozornit na to, že čínská expanze může ohrozit i ekonomiky rozvojových zemí.

- Součástí zprávy je sedmibodový plán s cílem povzbudit konkurenceschopnost evropského textilního průmyslu a čelit přílivu levného zboží, který představili komisaři Pascal Lamy a Olli Rehn

Plán počítá s povzbuzováním výzkumu a inovací, zvyšováním kvalifikace a také ochrany autorských práv a s bojem proti pašování a padělání zboží, se snahou o zlepšení přístupu evropských výrobců na třetí trhy a o vytvoření zóny volného obchodu se Středomořím. Evropským producentům textilu mají napomoci také strukturální nástroje EU, Komise totiž navrhuje v rámci strukturálních fondů zřídit rezervní fond, který by pomáhal regionům s vysokou koncentrací textílek čelit důsledkům liberalizace a nepředvídaným krizím. Opatřením globálního dosahu pak má být v případě nouze použití ochranných doložek z dohod o vstupu Číny do WTO.

- Navrhovaná opatření Komise na podporu evropské výroby textilu po vypršení platnosti kvót jsou důležitá nejen pro EU jako celek, ale i pro ČR, které se jakožto výrobce textilu, jehož trh je současně náchylný k příjmu levného zboží z Asie zrušení kvót na dovoz textilií do EU může též významně dotknout.

Komisař Rehn zdůrazňoval, že evropská konkurenceschopnost tkví ve vysoké kvalitě, přesto v roce

2003 pokračoval v odvětví pokles výroby (o 4,4%) a úbytek pracovních míst (o 7,1%). EU přitom v současnosti uplatňuje 9% clo na dovoz textilií, což je méně než jinde ve světě, nejvyšší cla na dovoz textilií uvalují právě producenti z třetího světa, pro něž výroba textilu představuje důležité odvětví ekonomiky (např. Indie). Komise současně navrhuje v rámci jednání s WTO změnit dosavadní systém obchodních úlev a výhod, aby ze snazšího přístupu na evropský trh těžily skutečně nejchudší země, a ne rozvojové velmoci Čína a Indie. Odhady hovoří o tom, že chystaná liberalizace světového obchodu s textilem ohrozí v ČR existenci až třetiny pracovních míst v textilním průmyslu, čeští výrobci se proto zrušení kvót obávají, většina české výroby totiž směřuje právě na evropský trh. Je proto otázkou, která zajímá i ČR, zda se Komisi podaří s hrozbou pro evropské textilní výrobce vyrovnat i pomocí praktických nástrojů, zatím totiž stále hledá mechanismus usmíření požadavků na stabilitu své produkce na jedné straně a požadavků na liberalizaci světového obchodu na straně druhé.

1.2 RADA

1.2.1 Competitiveness Council (Internal market, Industry and Research)

REACH – Návrh směrnice EP a Rady týkající se registrace, evaluace a autorizace chemikálií, zakládající Evropskou chemickou agenturu a pozměňující Směrnicí 1999/45/EC

- Na pořad jednání Rady pro volnou soutěž, které se uskuteční ve dnech 25. a 26. listopadu 2004 se dostává diskutabilní změna Směrnice 1999/45/EC, která by umožňovala přijetí a implementaci programu REACH.

Program REACH, který se dostává z Komise na jednání listopadové Rady pro volnou soutěž se týká zavedení jednotného systému autorizace, registrace a evaluace všech chemikálií (viz monitoring září 2004) a současně založení Evropské chemické agentury. Zavedení tohoto programu přitom podpořil i nominovaný komisař pro volnou soutěž Günter Verheugen, který hodlal během svého funkčního období v oblasti volného trhu podporovat programy v duchu lepší regulace, programy, které by braly v úvahu vztah mezi konkurenceschopností (s důrazem na klíčový význam Lisabonské agendy) a ochranou životního prostředí. Paradoxně tak sice připouští, že by mohlo mít přijetí iniciativy

REACH za následek určitou ztrátu v podílu na exportních trzích pro evropský chemický průmysl v krátkodobé perspektivě, věří však, že v dlouhodobé perspektivě by se REACH mohl stát jakýmsi precedentem či vzorem v mezinárodním měřítku z hlediska registrace a autorizace citlivých komodit, jakými jsou chemikálie, což by mohlo znamenat pro EU kompetitivní výhodu.

- Vůči programu REACH nadále protestují zejména lobbyistické kruhy v oblasti chemického průmyslu, které se snaží v tomto směru působit na Radu tak, aby alespoň došlo ke změnám té podoby návrhu, v jaké opustil Komisi.

Program REACH je tak prezentován jako zcela nová kapitola odvětví politiky v oblasti chemického průmyslu. Návrh na zřízení tohoto systému standardizace chemických produktů vzešel z Komise již v roce 2003. Lobbyistické kruhy v oblasti chemického průmyslu přitom vnímají přijetí této legislativy jako významný zásah do fungování chemického průmyslu a volné soutěže v něm ve jménu mnohem přísnější regulace. V současnosti je debata o programu REACH v takovém stadiu, že jednotlivé zainteresované strany, jak pokud jde o evropské instituce, tak pokud jde o jednotlivé členské státy i nestátní struktury v podobě průmyslové lobby vnímají nutnost a zřejmě i nevyhnutelnost přijetí nějaké formy legislativní standardizace v této oblasti, prozatím však není především jasno o tom, jakou konkrétní podobu bude nakonec mít. Výsledek jednání Rady je tedy v tomto bodě otevřený.

1.2.2 Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council

Směrnice o rovném zacházení s muži a ženami ve službách

- Rada ministrů se shodla na návrhu směrnice o rovném přístupu mužů a žen ke zboží a službám, diskuse obklopující tuto směrnici se týkala především otázky stejné či rozdílné pojistné sazby u mužů a žen, takže se do ní zapojovala především lobby spjatá s pojišťovnickými kruhy. V případě této směrnice šlo o to, že pojišťovny by nesměly účtovat ženám vyšší pojistné zdravotního pojištění z důvodu toho, že jsou potenciálními matkami a že by tedy do jejich výše pojistného měla být započítávána rizika spojená s těhotenstvím a porodem. Důsledkem toho, že by mělo povinné dojít k rovnoměrnému rozpočítání těchto rizik by mohlo být to, že pojistky mužů zdraží a žen

naopak zlevní. Návrh Komise se opíral o článek smlouvy o EU zakazující veškerou diskriminaci na základě pohlaví, rasy či etnického původu. Komise proto usoudila, že přihlížet na pohlaví jako kritérium při pojistných sazbách je nelegální. Pojišťovny naopak argumentovaly, že celý obor je založen na odhadu odlišné míry rizika u jednotlivých klientů, a varovaly, že rovnost sazeb by znamenala fakticky zdražení pojistek a pokles poptávky i s dopadem na zaměstnanost v oboru

- Směrnice, která by měla být v konečném znění schválena na zasedání Rady pro zaměstnanost a sociální politiku v prosinci 2004, je výsledkem kompromisu, na němž se shodli zástupci vlád, původní znění z listopadu 2003 by totiž mělo velké důsledky pro pojišťovny i jejich klienty.

Současné kompromisní znění připouští výjimky a dlouhé lhůty pro uplatnění této směrnice, takže ani konečné přijetí na dalším zasedání Rady v prosinci by neznamenal okamžitý plošný zákaz uplatňování rozdílných sazeb pojištění pro muže a ženy. Původní znění směrnice z listopadu 2003 mělo za cíl de facto zcela přebudovat systém určování výše pojistného, a to tak, aby z tohoto systému nebyla zřejmá jakákoli diskriminace na základě pohlaví. Ke zvyšování pojistného tedy mělo docházet na základě jiných kritérií. Dražší měly být např. pojistky pro řidiče. Konečný kompromis připouští v oblasti pojišťovnictví výjimky, pokud se míra rizika u mužů a žen objektivně liší. To však musí daný pojišťovací ústav svým spotřebitelům transparentně doložit například na základě dlouhodobých demografických statistik nebo výkazů počtu škod, což by znamenalo významnou administrativní a technickou zátěž pro daný ústav.

- Hlasování Rady dlouho nebylo jednoznačné, rovnost sazeb bez ohledu na pohlaví prosazovaly skandinávské státy, proti byla Velká Británie a z nových členských států Slovensko, sociálně demokratický zástupce české vlády (ministr Škromach) naopak vyjadřoval uspokojení nad původním návrhem a kompromisní variantu označoval za výsledek tlaku pojišťoven, který stanovuje dlouhá přechodná období a výjimky a proto nenaplnuje původní očekávání.

Zmínovaného kompromisu bylo nakonec dosaženo jen díky tomu, že Německo se namísto veta zdrželo hlasování a vymínilo si možnost, aby text směrnice ještě posoudili právníci, zda narušuje ústavní ochranu soukromí, tedy zda se nevztahuje na soukromé transakce mezi občany. Směrnice se přitom nevztahuje jen na oblast pojišťovnictví, ale všeobecně na sektor služeb (např. by nemělo být možné

odmítnout taxi jen proto, že ho řídí žena). Směrnice má typické rysy antidiskriminační legislativy, která má vylepšovat postavení určitých skupin ve společnosti (respektive v ekonomické oblasti), disponuje však tolika výjimkami, že ve výsledku téměř popírá svoji podstatu.

Směrnice o pracovní době

- Směrnice o pracovní době, která byla projednávána na říjnové schůzce Rady pro zaměstnanost a sociální otázky, představuje velmi kontroverzní legislativní návrh, předmětem nejtvrdějších sporů se staly otázky výjimek z maximálního počtu pracovních hodin či stanovení zvláštní kategorie „pohotovostního času“ vedle kategorií „pracovní doby“ a „mimopracovní doby“.

Jednalo se o návrh Komise z 22. září 2004 na změnu nařízení č. 2003/88/EC. Mezi klíčové body návrhu náleželo především posílení pravomocí odborů v případě vyjednávání přesčasových hodin pracovníků. Podle dosud platného nařízení je stanoven maximální počet odpracovaných hodin týdně na 48, přičemž zaměstnavatelé mají právo za určitých podmínek vyjednat se svými zaměstnanci výjimku, která jim umožňuje zaměstnávat je déle, dle pozměňovacího návrhu Komise by přitom tyto výjimky mohly být dosaženy pouze na základě dohody mezi zaměstnavatelem a odborovou organizací na pracovišti. K dalším inovacím náleží to, že dle dosavadního nařízení je dohoda o délce pracovní doby uzavírána na základě kolektivní smlouvy mezi zaměstnavatelem a odbory na dobu čtyř měsíců s prodloužením platnosti na šest měsíců. Pozměňovací návrh navrhuje prodloužení této doby na jeden rok na základě vnitrostátního legislativního aktu daného členského státu. Velmi důležitou součástí návrhu byla samotná definice pracovní doby. Komise totiž navrhovala definici a vložení nové kategorie mezi stávající kategorie pracovní a mimopracovní doby, tzv. „neaktivní pohotovostní dobu“, kterou dosud platné nařízení nezná. Jedná se o takový stav, během něhož je pracovník sice přítomen na pracovišti, nevykonává však své povinnosti a je k dispozici pro případ potřeby v pohotovostním stavu. Tato inovace se týká především některých povolání ve zdravotnictví či v dalších pohotovostních službách. Dle poslední revize této směrnice, která vzešla z jednání Komise by mělo být rozhodnutí v této věci ponecháno na členských státech. Jednotlivé členské státy mohou rozhodnout, zda tuto „neaktivní pracovní dobu“ budou považovat za součást běžné pracovní doby, nebo ne. Komise přitom navrhovala, aby byla tato aktivní část pohotovostní doby považována za

součást běžné pracovní doby z hlediska ochrany zdraví zaměstnanců, tento dodatek byl do směrnice vsunut na základě verdiktů ESD z roku 2000 a 2003 ve specifických kauzách.

- Návrh Komise vzbudil kritiku jak odborářů, tak podnikatelů, Británie vymohla výjimku, že lze pracovat i více, pokud se zaměstnanec nároku na osmačtyřicetihodinový pracovní týden sám dobrovolně zřekne, obdobné postupy se rozšířily do dalších členských zemí.

Individuální výjimky budou podle EK nadále možné, ale za přísnějších podmínek, aby se předešlo jejich zneužívání. Například nový zaměstnanec by nesměl podepisovat zároveň s pracovní smlouvou i dohodu o dobrovolném překračování limitů pracovní doby. Výjimky nebudou moci obcházet limity a pravidla stanovená v podnikové kolektivní smlouvě či v sektorových dohodách mezi odbory a podnikateli. Celkový čas v práci by týdně neměl překročit 65 hodin týdně ani u výjimek.

- Směrnice o pracovní době odpovídá současnému trendu úprav norem pracovního práva v rámci evropské legislativy, kterou do značné míry ovlivňuje lobby organizace ETUC (tedy evropských odborů), přestože současný návrh směrnice jí nevychází ve všech požadavcích vstříc, námitky vůči návrhu Komise měla v rámci EP též frakce socialistů

ETUC namítala např. to, že pokud návrh definuje jakožto součást pracovní doby pouze aktivní část pohotovostního času, připravuje řadu zaměstnanců, nejen těch, kdo pracují ve zdravotnictví o část jejich doby nepracovní. Socialisté v EP zase argumentovali, že návrh Komise je v přímém rozporu s principem smluvního práva, které říká, že úkolem Komise je přinášet postupná zlepšování na poli zaměstnanosti a sociální politiky, která by však neporušovala již dosažený progres týkající se ochrany zaměstnance a který na tomto poli již existuje. Socialisté se proto spíše zasazovali o „zdržovací variantu“ poukazem, že takto kontroverzní návrh by neměla prosazovat odcházející Komise na konci funkčního období, ale měla by je převzít Komise nová.

- Z negativního hlediska je třeba poznamenat, že směrnice fakticky limituje flexibilitu firem v určování podmínek pokud jde o podobu a délku pracovní doby, z toho důvodu se proti ní v Radě postavila řada členských států, vedle Velké Británie i Polsko a ČR.

Vadila především povinnost vyjednávat výjimky z maximální 48 hodinové pracovní doby pomocí kolektivní smlouvy s odbory. Omezování délky

pracovní doby i přesčasů je navíc dle ekonomů spíše škodlivé a vede ke komplikacím a snahám firem obcházet zákony, přičemž v zemích, které se o podobné restriktce pokusily (Francie, Německo) následoval spíše rozmach šedé ekonomiky a odchod místních firem do jiných zemí, které kromě levnější pracovní síly nabízely i liberálnější pracovní zákony. Zkrácení pracovní doby tak lze považovat za součást dlouhodobě neudržitelné praxe evropské socio-ekonomické legislativy, která se vyznačuje nepružností, mimo jiné i proto EU stále marně řeší svůj problém s dosahováním cílů Lisabonské agendy. Krátký pracovní týden spolu s vysokými mzdami a dalšími výhodami totiž zhoršuje konkurenční pozici západoevropských firem na trhu. Společnosti se tak ze západní Evropy přesouvají na východ a celá Evropa nedokáže v produktivitě konkurovat pružnějšímu trhu v USA.

- Směrnici lze hodnotit s velkými rezervami i z toho hlediska, že jde o určitý precedens v oblasti pracovního práva ve smyslu dalšího harmonizování oblastí, které náležely spíše do kompetence jednotlivých členských států.

Harmonizaci této podstatné úpravy, která se dotýká každodenního života velké části obyvatel EU tak lze opět vidět jako určitý alarmující signál o tom, že EU hodlá v oblastech dosud náležejících převážně pod kompetenci členských států (oblast pracovního práva, ale mimo jiné i oblast daňová) uplatňovat významným způsobem své pravomoci. Z členských zemí se především Británie domnívala, že by tato oblast měla zůstat v kompetenci členských států. ČR poukazovala na možný nepříznivý dopad na produktivitu práce a na konkurenceschopnost a přimlouvala se spíše za zachování flexibility pokud jde o pracovní dobu.

Směrnice o sezónních pracovnících

- Další sporný pozměňovací návrh v oblasti pracovního práva představovala na jednání Rady pro zaměstnanost a sociální otázky směrnice o rovných platových podmínkách sezónních pracovníků v rámci EU.

Na přijetí rovných platových podmínek pro sezónní pracovníky v rámci EU se nedohodla Rada ministrů již v červnu 2003, její rozhodnutí pak bylo odloženo. Předmětem sporu se stala především délka nutného kvalifikačního období, po jehož uplynutí je možné považovat sezónního pracovníka po kvalifikační i platové stránce za rovného běžnému zaměstnanci. Návrh Komise počítal se šesti měsíci, s čímž nesouhlasily některé členské státy (např. Dánsko),

jiné členské země naopak považovaly toto období za příliš dlouhé. Řecko během svého předsednictví v roce 2003 navrhovalo jako kompromis stanovení tohoto přechodného období nikoli v délce měsíců, ale týdnů, avšak s tím, že pro plnou transpozici tohoto nařízení do právních řádů jednotlivých členských států bude stanoven limit 5 let. Nařízení se stalo předmětem sporů a jeho řešení bylo proto odloženo na říjnové zasedání Rady ministrů v roce 2004. Ani zde však nebylo konsensu dosaženo. Bylo konstatováno, že o prozatím předkládaném návrhu Rada nemůže dosáhnout konsensu, další projednávání proto bylo odloženo na neurčito.

1.2.3 Environment Council

Směrnice o odpadech z důlního průmyslu

- Rada na říjnovém zasedání schválila návrh směrnice (ve znění pozměňovacích návrhů EP) o odpadech z důlního průmyslu, která stanovuje přísnější podmínky pro skladování tohoto odpadu a nakládání s ním, maďarská a rakouská delegace se hlasování zdržely

Rada pro životní prostředí na svém říjnovém zasedání naopak schválila Směrnici o odpadech z důlního průmyslu. Cílem směrnice je změnit především současnou situaci, která se týká též některých nových členských států (např. Maďarska), v níž je odpad z důlního průmyslu skladován na divokých skládkách a opuštěných místech po někdejší těžbě. Návrh směrnice počítá s výraznějším převedením odpovědnosti za skladování odpadu na výrobce, s větší informovaností veřejnosti a monitoringem skladovacích zařízení. EP ve svém stanovisku naopak prosazoval zmírňující opatření pokud jde o přechodná období, s poukazem na to, že především v nových členských zemích často trpí odvětví těžebního průmyslu strukturálními problémy (viz monitoring září 2004). Zástupci Maďarska a Rakouska se v hlasování Rady o směrnici zdrželi.

Směrnice o fluoridizovaných skleníkových plynech

- Rada na svém zasedání schválila návrh směrnice o fluoridizovaných skleníkových plynech, který by měl směřovat k omezení používání těchto substancí narušujících významně ozónosféru.

Rada pro životní prostředí dosáhla kompromisu v záležitosti fluoridizovaných skleníkových plynů. Obavu z přijetí směrnice vyjadřovali především

automobiloví výrobci, kteří na jejím základě musí respektovat striktní omezování montáže klimatizačních zařízení, která obsahují tyto plyny. Konečné znění směrnice, tak jak bylo přijato Radou (především po pozměňovacích návrzích EP, který změnil původní rozhodnutí Komise uplatnit striktní kvóty na výrobu těchto zařízení), však vyšlo vstříc spíše těmto výrobcům, kritické reakce přicházejí spíše z environmentalistických pozic. V případě tzv. fluoridizovaných skleníkových plynů se jedná o plynné substance používané např. při výrobě klimatizačních zařízení. (viz monitoring září 2004)

1.2.4 Transport, Telecom and Energy Council

Návrh na změnu směrnice č. 1999/62/CE o zpoplatnění užívání některých komunikací těžkými nákladními vozidly

- Rada ministrů se na svém zasedání 7. října nedohodla na původním návrhu Komise na jednotnou evropskou dálniční známku, která měla stanovit společné kritéria zpoplatnění používání určitých typů pozemních komunikací nákladními auty, problematickým bodem se stalo nejen stanovení jednotné výše mýtného, ale také problém dalšího použití výnosů z této daně.

Jednalo se o návrh změny směrnice 1999/62/CE, která obsahovala též návrh na rozdělování výnosů z mýtného. V poslední verzi návrhu směrnice předsednická země Nizozemí navrhovala, aby byly výnosy z mýtného používány pro celý dopravní systém, tedy nejen pro silniční a dálniční komunikace, ale také pro železnice a jiné způsoby dopravy. Předmětem sporu ohledně využívání výnosů z mýtného se stala také otázka, zda mají mít členské státy zachováno právo nakládat s nimi libovolně v rámci příjmové části svých rozpočtů a při jejich sanaci, či budou povinny, jako to navrhovala Komise používat je pouze v rámci sektoru dopravy. Zatímco komisařka pro resort dopravy a energetiky Loyola de Palacio v předloze navrhovala, aby prostředky mohly být použity pouze pro zpětné investice vlád do resortu dopravy, pro členské státy bylo takové vměšování Komise do způsobu využívání rozpočtových příjmů jednotlivých států nepřijatelné. Proti tomuto vázání výnosů z mýtného výhradně na sektor dopravy protestoval též EP.

- V případě směrnice o jednotném evropském mýtném, tedy jednotném způsobu zpoplatnění některých komunikací pro kamionovou dopravu

(konkrétně pro nákladní automobily nad hmotnost 3,5 t), bylo obtížné též dosahování kompromisu mezi jednotlivými členskými státy, které setrvaly na svých specifických požadavcích daných nejen hospodářskými, ale také geografickými požadavky a přírodními determinanty.

Zatímco vnitrozemské státy včetně ČR, které v rámci EU představují tranzitní země a pociťují tuto skutečnost na zvyšování frekvence silniční dopravy, požadovaly zvýšení mýtného, okrajové naopak s ohledem na vlastní uživatele komunikací žádaly jeho snížení. Hornaté státy požadovaly zohlednění své polohy a obtíží terénu a požadovaly příplatky (vytyčení určitých „chráněných zón“, v nichž by byl tranzit zpoplatněn více než v jiných částech země), státy ležící v nížinách naopak poukazovaly na asymetrický efekt zohledňování specifík určitých terénů a upozorňovaly na to, že taková myšlenka je v rozporu se záměrem na skutečné sjednocení mýtného. Členské státy se nedohodly ani na tom, jak v rámci jednotného mýtného zohlednit fakt znečišťování ovzduší, které kamionová doprava způsobuje. Zohlednění znečišťování ve zvláštních případech pro některé typy kamionů požadují zejména státy s moderní kamionovou dopravou, zatímco státy, v nichž jezdí starší typy kamionů se takové úpravě brání (to se týká převážně nových a chudších členských států EU). Zahrnutí externích nákladů, především na znečišťování životního prostředí do výpočtu částky jednotného mýtného prosazoval v rámci svých pozměňovacích návrhů též EP.

- Na dosažení kompromisu v této otázce opět velmi tlačila především předsednická země Nizozemí, která navrhovala zvýšení dosavadní ceny jednodenní dálniční známky pro kamiony z 8 na 11 euro, tedy střední cestu mezi postojem některých, zejména okrajových členských států, které trvaly na zachování či dokonce snížení dosavadní ceny jednodenní známky a postojem států vnitrozemských včetně ČR, která trvala na navýšení ceny jednodenních známek až na 15 euro.

Proti textu navrženému nizozemským předsednictvím se přímo postavila Francie, Španělsko, Litva, Rakousko, Itálie, Řecko a Portugalsko. Rakousko jakožto vnitrozemský stát požadovalo dokonce ještě větší zvýšení poplatků pro těžká nákladní vozidla nežli ČR, a to zvýšení až o 25 %. Španělsko, Itálie, Portugalsko a Litva též náleželo k zemím, které vyjadřovaly odpor ke striktní alokaci prostředků získaných z těchto poplatků do dopravního sektoru. Zástupkyně předsednické země, ministryně Peijsová, nakonec musela konstatovat, že o jednotném způsobu zpoplatnění některých komunikací

pro kamionovou dopravu se zřejmě v rámci celé EU dohodnout nedá.

- Další osud odmítnutého návrhu směrnice bude nyní takový, že se vrátí zpět Komisi, která musí vypracovat nový návrh, případně jej vrátit zpět s novými prvky na jednání Rady, jež se uskuteční ještě do konce roku 2004, nizozemská ministryně dopravy však již indikovala, že předsednická země nebude mít znovu zájem na projednávání neúspěšného návrhu.

Říjnové odmítnutí návrhu změn směrnice přitom znamenalo již třetí odmítnutí návrhu Komise na reformu směrnice o dálničních známkách pro kamionovou dopravu od roku 1999 (směrnice o „eurokuponech“). Na pořad jednání Rady se pozměňovací návrh dostal též v roce 2003, kdy bylo jednotné mýtné odmítnuto především periferními státy EU.

- To, že změny směrnice nakonec nebylo dosaženo má významný dopad na ČR v době, kdy současné ministerstvo dopravy požadovalo zvyšování ceny jednodenních dálničních známek či jejich úplné zrušení i za cenu zahájení sporu s Komisí, ČR se totiž stává z důvodů rozdílného zpoplatnění komunikací tranzitní zemí, z hlediska současného ministerstva dopravy by tedy bylo výhodnější, kdyby Rada směrnicí o jednotném mýtném přijala.

Jednodenní dálniční známky chtělo ministerstvo zrušit především proto, aby zahraniční dopravci nepoužívali ČR jako tranzitní zemi (jízda přes ČR vyjde nyní díky jednodenní známce, která pro vozy nad 12 tun stojí 240 korun daleko levněji než například jízda přes Rakousko), ministři dalších členských zemí naopak namítají, že zrušení jednodenních dálničních známek či jednostranné navýšení jejich ceny z české strany by bránilo volnému pohybu zboží v rámci EU a poškozovalo zahraniční dopravce přejíždějící přes ČR. V ČR se proto diskutuje o zavedení elektronického mýtného, které by problém s jednodenními kupóny, jež se dotýká země z ekonomického i ekologického hlediska a začíná představovat problém, jež se přenáší i na úroveň EU, mohlo řešit (cenovou výhodnost elektronického mýtného ukazuje zkušenost rakouská, o podobném řešení uvažuje též Slovensko).

Návrh směrnice o zavedení jednotných řidičských průkazů

- Na zasedání Rady 7. září se ministři dopravy jednotlivých členských států navzdory silné blokační menšině, která během projednávání proti

návrhu povstala, dohodli na harmonizaci řidičských průkazů v rámci celé EU.

Jedná se o změnu směrnice 91/439/CEE, která obsahuje podstatné modifikace především pokud jde o systém získávání řidičských oprávnění, cílem je vyjasnění legislativních pravidel v této oblasti, zlepšení bezpečnosti na silnicích a údajně též redukce nebezpečí korupce při získávání řidičských oprávnění, i když právě tento bod je sporný, vezmeme-li v úvahu, že nová úprava zavádí povinnost opakovaného získávání řidičského oprávnění po uplynutí lhůty jeho platnosti. Lze jen ztěžít věřit, že systém, v jehož rámci budou řidičské průkazy platit pouze dočasně či budou požadovány pravidelné lékařské prohlídky profesionálních řidičů, nebude obcházen. Počáteční odpor v podobě blokační menšiny projevovali především zástupci Německa, Rakouska, Malt, Francie, Dánska, Řecka a Slovenska, kteří se postavily na odpor proti původnímu návrhu, jež předkládalo nizozemské předsednictví a podle kterého se plánovaná výměna měla týkat všech řidičských průkazů, tedy i těch, které byly vydány desítky let před vstupem této nové směrnice v platnost. ČR se přitom v Radě řadila mezi sympatizanty původního návrhu.

- Nakonec se však podařilo prosadit variantu, podle níž všechny země EU budou nadále disponovat jednotným řidičským průkazem a bude zrušeno přibližně 110 různých typů řidičských průkazů, které jsou v současnosti v rámci EU používány, platnost jednotného evropského řidičského průkazu bude pouze dočasná a jeho získávání (především u profesionálních řidičů) má být spojeno s řadou kontrolních a regulačních mechanismů.

Jednotný řidičský průkaz má připomínat plastickou kreditní kartu, důležité přitom je, že bude platný pouze dočasně, a to deset let pro automobily a motocykly a pět let pro nákladní auta a autobusy. Po uplynutí této doby tedy bude nutné znovu skládat řidičské zkoušky a zajistit si tak průkaz na dalších deset, respektive pět let. Mají být důsledně požadovány lékařské prohlídky profesionálních řidičů a harmonizována jejich periodicitu. Zavádí se povinná zkouška i pro řidiče mopedů a naopak jednodušší povolení pro tažná zařízení.

- Důležité je, že zkrácení platnosti řidičského průkazu se nebude vztahovat na ty, kdo již vlastní doživotní oprávnění k řízení vozidel, současní majitelé řidičských průkazů s neomezenou platností si je tedy budou moci ponechat, pouze v případě, že se přestěhují do jiné země a tam budou muset podle místních předpisů žádat

o doklad opravňující k řízení motorových vozidel nebo že o průkaz jakkoli přijdou, si budou nuceni pořídit nový, harmonizovaný a desetiletý. V případě směrnice o jednotném evropském řídičském průkaze se tedy opět jedná především o opatření ve jménu harmonizace, standardizace a unifikace pravidel. Cílem má být opět (jako v řadě případů nové evropské legislativy) určité zpřísnění podmínek pro získávání řídičského oprávnění a zefektivnění kontroly jejich dodržování, nová směrnice však v řadě bodů spíše komplikuje dosavadní systém, její požadavky jsou asymetrické (v tom smyslu, že výrazně znevýhodňuje budoucí nové držitele řídičských průkazů a de facto nijak nepostihuje ty stávající, pouze

při jejich stěhování za hranice mateřského státu, což je opatření postrádající logiku).

- Návrh bude ještě detailně propracován a pokud bude schválen ještě ze strany EP, začnou se jednotné průkazy vydávat zřejmě od roku 2012.

Návrh, který vzešel z Rady má dle legislativní procedury projednávat ještě EP, pak by měl být znovu navrácen do Rady. Po roce 2006, kdy má vstoupit v platnost, by měla začít běžet šestiletá lhůta, během níž jsou státy povinny harmonizovat svoji legislativu a pravidla pro vydávání řídičských průkazů tak, aby od roku 2012 mohly naplnit povinnost vydávat už jen nové, ve všech státech stejné průkazy.

II. ČÁST – PŘÍLOHA

AKTUÁLNÍ PROBLEMATICKÉ OBLASTI SPJATÉ S LEGISLATIVNÍ AKTIVITOU ČI JEJÍ PŘÍPRAVOU

2.1 FINANCE EU

2.1.1 Lisabonská agenda

- Říjnová reflexe problematiky Lisabonské agendy byla ve znamení výsledků každoroční zprávy o zaměstnanosti, kterou Komise vydala ještě v září 2004, zvyšování zaměstnanosti totiž náleží k hlavním cílům naplňování Lisabonské agendy. Zpráva však paradoxně ukázala, že během roku 2003 míra zaměstnanosti v rámci EU vzrostla pouze o 0,2 % v porovnání s 0,9 % v USA. V rámci EU je zaměstnáno pouze 63 % pracovní síly v porovnání s 69,9 % v USA. V EU také výrazněji roste míra nezaměstnanosti, o 6 % v rámci USA a o 9,1 % v rámci EU. V rámci delšího, pětiletého období však dle zprávy byla EU úspěšnější než USA ve vytváření nových pracovních míst, což je poněkud kontradiktorní vzhledem k zažitému povědomí o evropské ekonomické zaostávající v míře zaměstnanosti za USA.

- Pravdou však je, že v míře vytváření nových pracovních míst existuje v rámci EU mezi jednotlivými členskými státy velká heterogenita, kterou ještě zvyšuje fakt, že zpráva ze září 2004 mohla pouze okrajově počítat s výsledky nových členských zemí, kde dochází k podstatným změnám.

K významnému růstu zaměstnanosti dochází mezi novými členskými státy, Maďarskem, Litvou, Slovenskem, kde míra zaměstnanosti stoupla o 2 až 3 procenta. Naopak k poklesu o procento dochází v některých starých členských zemích, které procházejí hospodářskou recesí (Německo, ale také Dánsko), z nových členských zemí pak v Polsku. Celkově však EU zaostává za cíly Lisabonské agendy pokud jde o zaměstnanost. Dle Lisabonské agendy by míra zaměstnanosti měla do roku 2010 v EU dosáhnout 70 %, více než 60 % mezi ženami a 50 % mezi starší populací.

- Komise přesto stále věří, že aby EU těchto cílů dosáhla, je nutno především urychlit implementaci nutných reforem na trhu práce.

Podle zprávy je nutné zlepšit pracovní perspektivy zejména pro ženy, starší osoby, méně kvalifikované pracovníky a podporovat vytváření pracovních míst v sektoru služeb. Je potřeba také bojovat s novými jevy, mezi něž patří růst nezaměstnanosti mládeže a dlouhodobá nezaměstnanost.

2.1.2 Nová finanční perspektiva 2007 – 2013

- Nová finanční perspektiva tvořila jeden z hlavních diskusních bodů na zasedání Rady pro všeobecné záležitosti 11. října 2004.

Předmětem jednání byla zpráva o pokroku v záležitosti rozpočtového výhledu EU pro období 2007-2013. Všeobecná rada nicméně konstatovala, že dosavadní návrh Komise na podobu finanční perspektivy pro roky 2007-2013 pro ni zůstává základem pro další jednání.

- Nizozemí jako předsednická země přitom naléhá na to, aby v této věci k předběžnému rozhodnutí došlo již na zasedání Evropské rady 17. prosince.

Premiér de Bruijn však musel prozatím konstatovat, že pokrok ve snaze o dosažení kompromisu je velmi malý. Ani na jednání Všeobecné rady se totiž ministrům zahraničí jednotlivých členských států nepodařilo dosáhnout progresu, jednotlivé státy zachovávají svá původní stanoviska. Nizozemí by rádo ovlivnilo následující debatu, která by měla vyústit v konečné rozhodnutí o střednědobé finanční perspektivě tím, že ještě za jeho předsednictví budou dohodnuty a pevně stanoveny mantinely a vodítka do budoucna, které již načrtnou v základních a pevných liniích postup, jenž by v následujícím půlročním období převzala nová předsednická země, Lucembursko v první polovině a Velká Británie v druhé polovině roku 2005. Velká Británie by pak měla dovést finanční perspektivu do stádia konečného rozhodování v roce 2006. Na svých dosavadních pozicích setrvávají jednotlivé unijní instituce i členské země.

- Postoj Komise vs. postoje členských států
 - Otázka příjmové složky rozpočtu
Komise navrhuje navýšení tzv. dodatkového zdroje příjmů rozpočtu (který byl sice v roce 1988 zaveden jako dodatkový, v současnosti však tvoří přes 73 % všech příjmů) na 1,14 % HDP jednotlivých členských států. Proti tomuto stanovisku se staví především Francie a Švédsko.
 - Otázka výdajové složky rozpočtu
Problém nové finanční perspektivy a navyšování příjmové stránky rozpočtu má širší souvislosti též s novou strukturou výdajové složky rozpočtu po rozšíření EU. Jedná se především o rozdělování prostředků určených pro strukturální pomoc. Zatímco řada nových členských zemí (především Lotyšsko, Polsko a Slovensko) by ráda směřovala zdroje určené na strukturální operace v rámci nové finanční perspektivy 2007-2013 do regionů v rámci nových členských států, tyto plány se setkávají s odporem právě např. u Francie, která navrhuje zachovat jak příjmovou složku rozpočtu, tak dosavadní principy dělby výdajů určených na strukturální operace bez nového významnějšího přerozdělování ve prospěch nových členů. Podobně další státy původní EU-15, jejichž regiony nejvíce profitovaly ze stávající dělby prostředků určených na strukturální politiku (především Itálie, Řecko, Portugalsko) nesouhlasí s tím, aby východní rozšíření mělo za následek snížení prahů pro nárok na strukturální pomoc, kvůli němuž by některé regiony těchto zemí nárok na další finanční podporu ztratily. Kontroverze ohledně nové finanční perspektivy se tedy nedotýká jen příjmové stránky, jak bývá často prezentováno, ale též redistribuce výdajů. Zde přitom mohou být spory mezi jednotlivými členskými zeměmi ještě vyhrcořenější, zatímco otázka příjmové stránky se stává spíše meziinstitucionálním sporem v rámci EU (Komise versus Rada, případně Komise versus některé členské státy).

Geneze nové finanční perspektivy

Základní linie pro novou finanční perspektivu přijal EP v srpnu 2004. Rozpočtové plány by podle ní měly sledovat dosavadní politické priority. Komise vydala k nové finanční perspektivě zprávu s názvem „Prosperující Evropa, politický rozvrh a rozpočtové zdroje v rozšířené Evropě, 2007-2013“. Navrhovala v ní navýšení horizontů pro výdajovou složku, při-

čemž celkový rozpočet EU by měl narůst na 1,7% HDP do roku 2007 a na 1,24% do roku 2013. Debata o rozpočtovém plánu Unie na roky 2007 – 2013 je však především debatou o politických prioritách. Finanční perspektiva je nástroj definující stropy pro příjmy a výdaje v rámci několikaletého období. Pro novou finanční perspektivu je jako jeden z klíčových bodů definován důraz na výzkum a technologický rozvoj, který má povzbudit ekonomický růst, zvýšit konkurenceschopnost a inovativnost, tedy de facto naplnit cíle Lisabonské strategie. Komise na základě toho v rámci své zprávy oznámila např. úmysl navýšit položku financování výzkumu na 0,04% HDP. Hodlá se přitom soustředit např. na podoblasti poskytování grantů výzkumným týmům, které se formují na evropské úrovni; posílení infrastruktury, vzdělání a přeshraniční mobility na poli výzkumu či posílení partnerství mezi privátním a veřejným sektorem v klíčových výzkumných oblastech (nanotechnologie, solární energie, mobilní komunikace). Návrh Komise v té souvislosti zdůrazňuje též potřebu zvýšených investic do politiky výzkumu vesmíru a bezpečnostní politiky.

- Dopis „gangu šesti“

Z úrovně debaty o finančních prioritách EU na následující období ji však na debatu o finančních stropích a možnostech převedl tzv. dopis „gangu šesti“ členských států (Velká Británie, Německo, Francie, Švédsko, Nizozemí a Rakousko), který požadoval, aby rozpočet Společenství nepřekračoval 1 % jeho HDP. Návrh Komise počítá s tím, že členské státy by měly během sedmiletého období vystačit na výdajích s částkou o celkovém objemu 900 bilionů euro. Příklad rozpočtových prostředků v rámci této celkové částky by přitom neměl být pro všechny roky stejný. Na rok 2007 je dle finanční perspektivy stanovena částka 124 miliard euro, v roce 2013 má evropský rozpočet končit na částce 143 miliard na rok. Tento návrh vzbudil nevoli u 6 největších rozpočtových plátců: Velké Británie, Francie, Německa, Rakouska, Švédska a Nizozemí, které trvají na tom, aby se celkový objem rozpočtu nezvyšoval a zůstával při hranici 1 % HDP. Jmenovaná šestice států se přitom velmi ostře staví proti tomu, že v případě navýšení počtu členských zemí na 25 naroste rozpočet automaticky o 25 % celkového objemu vzhledem k současnému stropu, a to již z důvodu spontánního absolutního nárůstu HDP. Obhajoba zachování takového faktického absolutního navýšení tím, že rozšířená EU bude pro své programy současně potřebovat více financí na

výdaje, skupině připadá neoprávněná. Dopis „gangu šesti“ přitom argumentoval i tím, že EU, která v rámci tlaku na dodržení podmínek Paktu stability a růstu ze strany členských států vyžaduje jejich rozpočtovou disciplínu pokud jde o deficitní chování (to se týká především Francie a Německa), by měla sama jít příkladem a nenavýšovat vlastní rozpočet v jeho výdajové ani příjmové stránce (která by musela jít ruku v ruce s navyšováním stránky výdajové, platí-li pro rozpočet EU princip vyrovnanosti).

○ Argumenty EP

EP naopak argumentoval tím, že v průběhu let 1996 – 2002 vzrostl rozpočet EU pouze o 8,2 %, zatímco rozpočty jednotlivých členských států vzrostly v průměru o 22,9 %.

Podobně EP argumentoval ve prospěch nové struktury, tedy nomenklatury rozpočtu pokud jde o výdajovou část. Jako konkrétní priority jmenoval tyto oblasti:

- posílení výzkumu a technologického rozvoje,
- podporu konkurenceschopnosti a podnikání,
- zdůraznění úlohy genderových otázek v rámci všech hlavních výdajových oblastí,
- zavedení povinnosti, aby kohezní politika tvořila za všech okolností 0,45 % HDP EU,
- možnost povolit státní pomoc v některých oblastech a za určitých podmínek (v tomto návrhu vlastně EP otevírá dveře té možnosti, aby některé aktivity, které spadají do výdajové stránky rozpočtu mohly být kofinancovány národními státy, čímž by se částečně řešil současný problém nutnosti navyšování plateb na jedné straně, v souvislosti s rozšířením, a omezených příjmových zdrojů na straně druhé, zároveň by se tak finanční odpovědnost za realizaci některých společných politik přesouvala i na členské státy, což může v oblasti financování společných politik představovat určitý precedens),
- více pozornosti věnovat v rámci distribuce výdajů druhému pilíři reformy CAP, tedy rozvoji venkova,
- posílit v rámci všech komunitárních politik tu obsahovou stránku, která se soustřeďuje na udržitelný rozvoj,
- věnovat pozornost evropskému občanství, ale též programům na boj s chudobou v celosvětovém kontextu
- a poněkud „zjednodušit architekturu“ pokud jde o oblast vnějších vztahů.

Konkrétní rozhodnutí ohledně nové finanční perspektivy nyní leží na novém EP, zvoleném v červnových volbách 2004. Během minulého

funkčního období přitom EP ještě zvládl navrhnout široká rozpočtová prerogativa ve vztahu k finanční perspektivě, v nichž naopak navrhoval, aby byly vždy nejprve vytyčeny politické priority a teprve poté rozhodováno o žádoucích stropech vlastních příjmů. Dále EP navrhoval, aby byla napříště finanční perspektiva schvalována pouze na 5 a nikoli na 7 let, tak aby její tvorba korespondovala s funkčním obdobím EP a Komise.

- Proces navyšování evropského rozpočtu přitom představuje jakousi dvousečnou zbraň vůči členským státům, je nutno rozlišovat pozice, v nichž jsou vůči této otázce jednak nové členské státy a státy EU-15, jednak státy, které představují v rámci společných politik spíše příjemce rozpočtových prostředků a státy, které představují jejich plátce.

Z liberálního hlediska každé navýšení rozpočtu představuje pro členské státy povinnost přispívat více do společné „bruselské“ pokladny, zvláště má-li se navýšení týkat dodatkového zdroje v podobě odevzdávaného procenta z HDP členských států, který coby příjmový zdroj může být (na rozdíl od příjmů, které tvoří částky z vybraných cel a zemědělských dávek) spíše předmětem umělého navýšení (právě v rámci nového návrhu finanční perspektivy na základě jednomyslného rozhodnutí členských států v Radě a EP). Tzv. dopis „gangu šesti“, který představuje jakýsi protest některých představitelů mezivládní úrovně proti návrhu a argumentaci nadnárodních těles (Komise a EP) přitom zdůrazňuje, že problém v nedostatku rozpočtových prostředků pro některé současné politické priority EU nespočívá v silném podhodnocení příjmové složky, ale ve špatném strukturování priorit v rámci stávajícího rozpočtového stropu.

- Jedním z důležitých problémů, kolem nichž vzniká značné množství emocí během jednání o nové finanční perspektivě náleží rovněž nejjasnosti ohledně dalšího pokračování navracení části plateb do rozpočtu EU Velké Británii.

2.1.3 Pakt růstu a stability

- 20. října Komise přijala Zprávu o konvergenci za rok 2004, která měla postihovat připravenost jednotlivých zemí na přijetí společné měny euro. Pokrok v oblasti plnění konvergenčních kritérií, vyžadovaných pro přistoupení k EMU, byl prověřován v rámci 10 nových členských zemí a Švédska. Zpráva prověřovala především to, zda členské státy,

kteří dosud nemají výjimku opt-out ze společné měnové unie splňují konvergenční kritéria cenové stability, ochoty vlády snižovat rozpočtové schodky či kritérium stability kurzů svých měn vůči euru a především to, zda zajišťují kompatibilitu své legislativy s nástroji vyžadovanými pro členství v eurozóně.

- Z výsledků zprávy přitom vyplývalo, že žádná z prověřovaných zemí nespĺňuje současně všechna požadovaná kritéria, žádná tedy nespĺňuje všechny základní požadavky pro okamžité přijetí měny euro.

Komise tedy na základě této zprávy nedoporučila dosavadní změnu statusu těchto států ve vztahu k měnové unii, tedy statusu tzv. „členského státu s výjimkou“. Již samotný název tohoto statusu přitom do značné míry evokuje skutečnost, že s přistoupením těchto států ke společné měně se v budoucnu počítá, a to bez ohledu na to, zda o přijetí společné měny má daný stát vůbec zájem či ne, a to v situaci, kdy konvergenční kritéria de facto nespĺňují též některé klíčové státy eurozóny, což způsobovalo významné otřesy Paktu stability a růstu a vyžádalo si mimo jiné jeho reformu. Ta však reflektovala spíše potřebu zachování socio-ekonomických potřeb těchto států, které nejsou schopny dostát konvergenčním kritériím, jsou však chráněny skutečností, že již existují v rámci eurozóny, než potřebu udržení stability měny euro. V tomto statusu se nové členské státy nachází spolu se Švédskem, vztah Velké Británie a Dánska k eurozóně byl naopak definován jako „zvláštní status“.

- Pokud jde o ČR, náš stát z hlediska Zprávy Komise splňuje pouze dvě z požadovaných pěti kritérií, a to míru inflace pod referenční hodnotou (2,4 procenta v srpnu) a dlouhodobou úrokovou míru (6,4 procenta v srpnu).

Rozpočtový deficit však výrazně překračuje požadovanou úroveň tří procent hrubého domácího produktu. Kritérium rozpočtového chování vlády přitom odráží to, zda daná země je či není předmětem rozhodnutí EcoFin o existenci významného deficitu státního rozpočtu. Dle zprávy toto kritérium splnilo znovu pouze pět členských zemí s výjimkou, pravdou však je, že právě předmětem rozhodnutí EcoFin se v nedávné minulosti stalo též několik významných států současné eurozóny (především Německo a Francie): Estonsko, Lotyšsko, Litva, Slovinsko a Švédsko. Pokud jde o kritérium legislativní kompatibility (především jde o status centrální banky jednotlivých států – jejich nezávislost, plná integrace do evropského systému centrálních bank), Zpráva konstatovala, že právě toto poslední kritérium nespĺňuje v plné míře žádný ze států s vý-

jimkou, tedy ani ČR. To znamená, že dle Zprávy naše zákonodárství neodpovídá požadavkům na začlenění České národní banky do Evropského systému centrálních bank a její měna není zapojena do směnného mechanismu ERM II Evropského měnového systému.

- Podle Zprávy Litva, Estonsko a Slovinsko mají vstupu do eurozóny nejbližší, protože jejich měny se od roku 2004 již podílejí na systému směnných kurzů ERM II.

Kritérium stabilní hladiny směnných kurzů, podle něž se fluktuační vůči euru musí po dobu minimálně dvou let vyskytovat bez významnějších výkyvů v rámci stanoveného pásma ERM II, nemohlo být smysluplně uplatněno, Zpráva konstatovala, že žádný z nových členských států se po požadovanou dobu v povoleném flukтуаčním pásmu nepohyboval. Kritérium udržování inflační hladiny pod hranicí 2,4% v srpnu 2004 splňovalo 5 zemí: ČR, Estonsko, Kypr, Litva a Švédsko. Kritérium udržování stabilní hladiny dlouhodobých úrokových měř pod hranicí 6,4% splňovalo 8 z těchto zemí: ČR, Kypr, Lotyšsko, Litva, Malta, Slovinsko, Slovensko a Švédsko.

- Stojí za pozornost, že Švédsko svoji měnu do systému ERM II prozatím vůbec nezapojilo i to, že některé členské země, zapojené již do eurozóny, např. požadavek vyrovnanosti rozpočtů nespĺňují.

Další zpráva o pokroku v naplňování konvergenčních kritérií má být vydána Komisí v roce 2006, pravidelná konvergenční zpráva je totiž zpracovávána každé dva roky. Komisař pro ekonomické otázky Almunia přitom uvedl, že právě v tomto roce by mohly společnou měnu přijmout Litva, Estonsko a Slovinsko.

2.2 JUSTICE A VNITRO

- Říjnovému jednání Rady pro otázky justice a vnitra dominovala diskuse o budoucnosti této politiky.

Základ pro oficiální jednání Rady ministrů stanovilo neformální setkání těchto ministrů 30. září – 1. října. Na tomto setkání se ministři dohodli o další agendě pro nadcházející rok. Na pořad se přitom měla dostat též kontroverzní otázka azylových táborů v Africe, s níž vzbudil velkou pozornost nominovaný komisař pro oblast justice a vnitra Rocco Buttiglione, a dalších opatření, která se týkají především azylové politiky. Otázka právní harmoni-

zace oblastí trestního práva, azylových a imigračních procedur a též některých oblastí práva občanského (především těch, které se týkají práva rodinného) byly na zasedání Rady projednávány v rámci programu Tampere II.

- Již na neformálním setkání ministrů byl projednáván německý návrh na zřízení záchytných středisek pro žadatele o azyl v zemích EU mimo tyto státy, na oficiálním jednání Rady pak byly jednotlivé zainteresované strany tohoto návrhu vyzvány k vypracování dalších podrobností, Rada tedy indikuje, že ji tento plán zajímá a hodlá se jím zabývat i v budoucnu.

Shody se však nepodařilo dosáhnout ohledně rychlosti tohoto procesu, především proto námitky Komise. Komise sama sice představila projekt zřízení 5 azylových táborů na území severní Afriky, který má být financován ze zdrojů EU, toto řešení však ještě stále považuje za předčasné a precedenční. K návrhu se staví rezervovaně současný komisař pro záležitosti Justice a vnitra Vitorino, podle nějž je rozhodující, aby se pětice zemí, v níž se se zřízením táborů počítá především řídila Ženevskými konvencemi, přičemž upozornil na to, že Libye (dalšími státy, v nichž se počítá se zřízením těchto středisek na základě smluv mezi EU a těmito zeměmi, jsou Maroko, Tunisko, Mauricius a Alžírsko) k Ženevským konvencím o uprchlících nepřistoupila. Návrh naopak podporuje německá a též nizozemská strana. Tato centra by neměla být ponechána na zodpovědnosti hostitelských států, ale měla by za ně převzít zodpovědnost buďto EU jako celek, či některý členský stát. počítá se též se stanovením pravidel pro maximální možnou povinnou dobu, kterou musí uprchlík ve sběrném středisku strávit a se zajištěním přijatelných životních podmínek. Prozatím se počítá s jakýmsi pilotním projektem v podobě společné iniciativy Komise, Nizozemí a UNHCR, v jehož rámci by mělo probíhat školení místního úřednického personálu pro jednání s přistěhovanci, přičemž z celkové částky 1 mil. euro vyčleněné pro tento projekt by měla 80% hradit EU a zbytek Nizozemí.

- Komisař Vitorino apeloval na Radu ministrů, aby co nejdříve došlo ke skutečnému sjednocení azylové politiky v rámci členských států EU, namísto dosavadních, pouze částečných pokusů o hrubou harmonizaci standardů, toto úsilí však skončilo nezdarem.

Právě myšlenka zakládání záchytných středisek pro imigranty v severní Africe by podle něj mohla být jedním z prvních kroků pro sjednocenou evropskou azylovou politiku a vyzval v členské státy k ratifikaci

již existující Směrnice o společných minimálních standardech pro azylovou politiku, zároveň se však vyjádřil v tom smyslu, že harmonizace v těchto hrubých obrysech by měla být pouze počátkem, vývoj skutečné společné azylové politiky by měl jít ještě dále. S myšlenkou na přemísťování uprchlíků do neevropských zemí se příliš nezotožňuje UNHCR.

- K legislativním nástrojům projednávaným v rámci říjnového jednání Rady pro oblast justice a vnitra, které se týkaly postupného vzniku společné azylové politiky, náleželo např. Rámcové nařízení Rady o minimálních standardech pro procedury návratu a vzájemného uznávání rozhodnutí o vyhoštění uprchlíků.

Společné standardy azylové politiky jako celku by měly být uvedeny v život do roku 2010. Již v roce 2005 by měla fungovat společná evropská agentura pro správu hranic, její činnost by měla být vyhodnocována do roku 2007 a v té době by již mělo být jasno, zda budou její pravomoci ještě rozšířeny. Na jednání Rady se diskutovalo též o tom, zda má být v rámci EU vytvořen společný tým pohraničních jednotek „rychlého nasazení“, které by měly být schopny reagovat v mimořádných situacích, jaké představuje především náhlý a hromadný příliv imigrantů.

- Pokud jde o původní plán přijetí společné azylové politiky, nepodařilo se dosáhnout situace, s níž počítalo smluvní právo, konkrétně již Amsterodamská smlouva, podle níž mělo dojít počínaje dubnem 2005 k přechodu na systém rozhodování kvalifikovanou většinou v oblasti azylové a vízové politiky.

Ministři odložili rozhodnutí na další setkání Evropské rady o tom, které konkrétní oblasti vízové a azylové politiky budou přesunuty pod systém rozhodování kvalifikovanou většinou. Vůči výraznější společné legislativní aktivitě v oblasti azylové politiky protestovala zejména Velká Británie, naopak větší harmonizaci a přesun dalších oblastí do režimu rozhodování kvalifikovanou většinou prosazovala např. Francie. V rámci jednání Rady jednotlivé členské státy tak sice nedospěly k rozhodnutí o harmonizaci a přijetí společných standardů azylové politiky, Komise však byla vyzvána, aby ještě do konce roku 2004 představila akční plán, který povede k přijetí společné azylové procedury, podle níž by mohli získávat azyl žadatelé v rámci všech členských zemí bez rozdílu. Výsledek jednání Rady tak odhalil na jedné straně složitost vyjednání harmonizace v těchto otázkách, na druhé straně odhodlanost pokračovat v těchto snahách na platformě Komise a jejích návrhů v podobě akčních plánů.

- Další významnou otázkou tvořilo jednání o Rámcové směrnici o zavedení a fungování Evropského vízového informačního systému VIS, tedy systému databáze všech víz vydávaných členskými státy, který by měl fungovat od roku 2006, respektive 2007.

V této souvislosti probíhala na jednání Rady ministrů též debata o modifikaci Směrnice EC 539/2001 o vízové reciprocitě. Na jednání ministrů zazněl názor o tom, že právě současný stav, v jehož rámci existuje stále řada podstatných rozdílů ve vízových systémech jednotlivých členských států, je údajně hlavní příčinou masové ilegální imigrace do zemí EU, což je ovšem stanovisko značně diskutabilní, především z hlediska dalších iniciativ projednávaných na zasedání Rady ministrů, k nimž náležela především Zelená kniha o ekonomické migraci. Její závěry přitom upozorňují na poněkud jiné, spíše materiální a hmatatelnější důvody imigrace do zemí EU, je proto značně diskutabilní, zda by právě společná vízová politika napomohla nějak výrazněji snížit počty imigrantů do zemí EU.

- Zřejmě nejvýznamnějším rozhodnutím, přijatým v rámci jednání Rady pro justici a vnitra, byla otázka společných evropských pasů, které by měly povinně obsahovat též biometrické údaje svých držitelů.

Podle rozhodnutí Rady by mělo být v rámci nového evropského pasu povinné zahrnutí biometrických údajů o parametrech obličeje (v rámci digitální fotografie) a otisků prstů, což je významná změna oproti původnímu návrhu, v jehož rámci bylo zahrnutí otisků prstů dobrovolné, nikoli povinné pro všechny členské státy. Jednotlivé členské státy tak mají v současnosti 18 měsíců na to, aby zavedly pasy s digitální fotografií, 36 měsíců pak na to, aby zavedly nové evropské pasy s otisky prstů. Rozhodnutí se nakonec podřídily i ty členské státy, které zpočátku projevovaly ostrý nesouhlas (z původních členů EU především Švédsko a Finsko, z nových pak Estonsko a Lotyšsko, tedy převážně liberálnější zaměřené severské země z okrajových částí Evropy, které nejsou považovány za země tranzitní, pokud jde o migraci osob).

- Důležitý bod jednání Rady pro otázky justice a vnitra představovala též příprava víceletého programu pro tuto oblast.

Tento program byl představen v červnu 2004, ministři se pak během jednání zabývali vyhodnocováním analýz veřejných konzultací na téma tohoto programu. Analýzu dokončila a předložila Komise, podle níž většina organizací pro občanskou společnost, jež se do diskuse zapojily, silně podpořila iniciativy

Komise směřující k další harmonizaci na poli justice a vnitra. Největší podporu přitom získala právě iniciativa pro společnou azylovou proceduru, nadpoloviční většina nevládních organizací podpořila též iniciativy, které směřují k harmonizaci i v dílčích oblastech občanského práva (systém vzájemného uznávání manželského stavu), nizozemské předsednictví však je proti významnější harmonizaci v této oblasti, počítá spíše s uznáváním pouze těch rozsudků občanského práva, které mají přeshraniční význam.

- Situace již nebyla tolik jednoznačná pokud jde o harmonizaci určitých oblastí práva trestního, v této dílčí oblasti se Rada ministrů zabývala Návrhem rámcového rozhodnutí Rady o ukládání dat o pohybu, Návrhem rámcového rozhodnutí Rady ve věci evropského zatykače ohledně získávání objektů, dokumentů a dat k jejich užití pro kriminální vyšetřování a vývojem Strategie pro boj s organizovaným zločinem.

Komise navíc navrhla posílení spolupráce mezi členskými státy pokud jde o výměnu informací o obviněných osobách. Výsledkem má být rámcový návrh směrnice, která má směřovat až k elektronickému propojení databází osob obviněných z kriminálních činů a ke vzájemnému uznávání kriminálního obvinění, což de facto znamená harmonizaci a právní propojení v oblasti kriminálního práva. Tedy legislativní návrh velmi kontroverzního charakteru. Na druhé straně Komise upozorňovala na přínos Evropské konvence o vzájemné spolupráci v kriminálních otázkách, která platí již od konce 50. let v souvislosti s expanzí organizovaného zločinu, mezinárodního terorismu, ale případně i kauz sériových vrahů atd. Ministři jednotlivých členských států se také vyjádřili velmi rezervovaně k myšlence ustavení úřadu evropského žalobce. Tato otázka se tak dostala na jednání Rady, přestože Ústavní smlouva, která se zřízením tohoto úřadu počítá, ještě nebyla ratifikována, rezervovaný postoj ministrů však naznačil, že jednotlivé členské státy této myšlence příliš nakloněny nejsou.

- Otázky organizovaného zločinu se týkala evaluace antiteroristického programu a přijetí rámcového rozhodnutí harmonizujícího právní postihy za přechovávání, transport a dealing drog.

Na říjnovém zasedání Rady pro justici a vnitřní záležitosti Komise též prezentovala tři zprávy věnované přijetí společného protiteroristického plánu státy bývalé EU-15. Jednalo se přitom o problémy síťového financování teroristické činnosti, ochrany důležité infrastruktury před teroristickým útokem či úvah o zřízení krizového centra EU pro boj s terorismem.

2.3 VÝVOJ CAP

- Legislativní činnosti Rady ministrů, která na poli zemědělství a rybolovu zasedala v říjnu, stejně jako činnosti Komise ve stejné oblasti dominovala na poli rostlinné výroby tematika úpravy tržního řádu ovoce a zeleniny ve smyslu jeho zjednodušení.

Na zasedání Rady pro zemědělství a rybolov, které se uskutečnilo 18. a 19. října ministři členských zemí diskutovali o Zprávě Komise, která se zabývala reformou tržního sektoru ovoce a zeleniny. Po kontroverzní zprávě zabývající se reformou sektoru cukru a před očekávanou reformou sektoru vína tak tvoří ovoce a zelenina další, z hlediska nových členských států často citlivé odvětví, na kterém se má odrazit celková reforma systému CAP, jak ji navrhuje komisař Fischler.

- Komise přitom ve své Zprávě navrhuje zjednodušení dosavadních tržních mechanismů v oblasti trhu s ovocem a zeleninou tak, aby z existující regulace mohly více profitovat nové členské země, pokud jde o vstup nových 10 členských zemí do EU, situaci v sektoru ovoce a zeleniny ovlivnilo především Polsko.

Polsko představuje významného importéra levného ovoce a zeleniny do EU, což se dotýká i českých ovocnářů. Nízké ceny ovoce a zeleniny jsou v Polsku do značné míry důsledkem velkorysých dotací poskytnutých polskému zemědělství vládou, polský venkov navíc na základě podmínek dohodnutých na závěr přístupových jednání získává též významné finanční prostředky ze strukturálních fondů. Ovocnáři byli ohroženi levným dovozem již před vstupem ČR do EU. Spotřeba jablek je v Česku větší než produkce, proto se část ovoce dováží. Navrhované zjednodušení tržního režimu ovoce a zeleniny, především pokud jde o otázku intervencí má být v souladu s reformou CAP a prozatím ještě nemá obrysy konkrétní legislativy, tato otázka však bude zřejmě námětem i dalších diskusí v rámci zasedání Rady pro zemědělství a rybolov.

- Na poli živočišné výroby šlo v rámci CAP v říjnu především o oblast, jejíž vzrůstající důležitost by, nejen v zemědělství, ale též v rámci problematiky ochrany spotřebitele, měly reflektovat též rozpočtové priority na rok 2005.

Komise totiž schválila finanční balík ve výši 188 mil. euro pro boj proti zvířecím chorobám. Tento finanční balík se týká rozpočtu pro rok 2005, kde má v nadpisu zemědělství boj s chorobami zemědělských zvířat (včetně přenosné spongiformní encefalidity, známé „nemoci šílených krav“ a dalších

chorob) významné místo. Celkové finanční pokrytí této oblasti tak bylo navýšeno oproti rozpočtu pro rok 2004 o 41 mil. Euro, což reflektuje povýšení boje za ochranu zdraví užitkových zvířat i spotřebitelů na jeden z klíčových cílů v rámci CAP, který zahrnuje jak monitoring zdraví zvířat, tak konkrétní opatření na jeho ochranu, a reflektuje skutečnost, že dílčí oblast bezpečnosti potravin se stala jednou z nejvíce zohledňovaných oblastí současné CAP. V rámci přidělené sumy má být 98 mil. euro věnováno přímo na monitoring BSE a na projekt testování všech zvířat určených pro konzumaci starších 30 měsíců, všech vybitých zvířat starších 24 měsíců a všech zvířat, u nichž hrozí podezření na tuto chorobu. EU se přitom podílí na spolufinancování tohoto projektu testování zvířat na BSE a boje za vymýcení této choroby napříč celou Evropou, tedy nejen v rámci EU. Každý rok Komise přijímá seznam programů pro boj proti chorobám užitkových zvířat, které nezahrnují pouze závažné choroby typu BSE, ale též choroby typu salmonely a dalších onemocnění přenosných na člověka prostřednictvím konzumace masa. Pro rok 2005 Komise schválila 82 takových programů a hodlá se na nich podílet sumou více než 55 mil. euro. V rámci rozpočtu pro rok 2005 je přitom za prioritu označen boj proti chorobám přenosným na člověka.

- Skutečnost, že v rámci současné diskuse o společné zemědělské politice, je tematika ochrany spotřebitelů prezentována jako stěžejní téma dokládají i další problémy diskutovaná v rámci zasedání říjnové Rady pro zemědělství a rybolov.

Šlo o tematiku geneticky modifikovaných potravin a o schválení Směrnice o obalech, která stanovuje přísnější kritéria pro povolená množství chemických látek, vyskytujících se v obalech, jež přicházejí do styku s potravinami.

- Další významnou oblast na poli CAP, jež se dotýká nejen vnějších vztahů EU, ale též interních problémů, jaký představuje reforma CAP a chystaná kontroverzní legislativa s ní spojená, představuje vývoj vztahů s WTO v oblasti zemědělství, WTO se přitom ve své zprávě vyjádřilo k podobě cukerního režimu v rámci CAP.

Tématem diskusí o další budoucnosti CAP tak nadále zůstává cukerní pořádek a v následujících měsících význam tohoto tématu v rámci jednotlivých zasedání Rady pro zemědělství a rybolov zřejmě ještě vzroste přímo úměrně blížícímu se datu rozhodování o konečné podobě reformy tohoto sektoru, které je plánováno na počátek roku 2005. Diskuse opět rozvířila zpráva vydaná WTO, v níž tato organizace vyjádřila ostrý protest vůči stávající podobě

cukerního režimu v rámci EU. Dle jejího vyjádření EU nadále vyváží nepřipustné množství subvencovaného cukru na světové trhy, čímž porušuje dohody v rámci WTO. WTO ve svém odsouzení cukerní politiky EU citovala především stížnosti Austrálie, Brazílie a Thajska na deformaci pravidel obchodování s cukrem v globálním měřítku. Dle tohoto sdělení EU porušuje dohody s WTO i tím, že tzv. cukr C, vyráběný nad subvencovanou vývozní kvótou B, který je též určen pro export, ale má být na světovém trhu prodáván již jako nesubvencovaný cukr přesto profituje ze subvencí. Komise protest WTO odmítla, namítá přitom, že tlak WTO na reformu a liberalizaci trhu s cukrem, která by zcela odstranila subvencování vývozu poškozují též ty exportéry, s nimiž má EU preferenční vztahy, tedy země Afriky, Karibiku a Pacifiku. Dosavadní komisař pro zemědělství Fischler připustil, že EU si je vědoma neudržitelnosti stávajícího cukerního režimu, nemělo by však dojít k radikálním převratům, ale ke změnám, které jsou nutné z interních důvodů financování CAP. Nutnost zohlednění mezinárodních závazků a současně závazků vůči státům, k nimž má EU preferenční vazby.

- Komise vydala k vyjádření WTO v říjnu svoje Sdělení, o němž jednala i Rada, kde odmítá námitku, že by cukr C byl v rozporu s úmluvami v rámci Uruguayského kola subvencován z financí určených pro cukr vyráběný pod kvótami A a B.

Argumentuje tím, že ze strany WTO jde pouze o špatnou interpretaci vzájemných úmluv a o porušování zásady o dobré víře. Stejně tak trvá na tom, že export výrobců zemí ACP a Indie je plně v souladu s úmluvami, které má EU a WTO. WTO však konstatovala, že od roku 1995 celkový export cukru ze strany EU překročil konečné závazky, které se týkají množství subvencovaného cukru, jež činí 1273,5 t ročně. Podle monitorovaných výsledků obchodování s evropským cukrem je evidentní, že EU poskytovala subvence nejen zvýhodňovaným vývozům ze zemí ACP, ale též cukru vyráběnému v rámci kvóty C. WTO proto doporučuje, aby EU upravila svůj cukerní režim tak, aby neporušoval závazky v rámci úmluvy o zemědělství, kterou s WTO uzavřela. EU se rozhodla vůči obvinění ze strany WTO odvolat, apelační procedura má přitom trvat 90 dní a má být zahájena 60 dní po odvolání, které EU podala 15. října.

- Poslední významnou oblastí, která byla reflektována na zasedání Rady i v rámci činnosti Komise je oblast rozvoje venkova v rámci probíhající debaty o návrhu Směrnice o rozvoji venkova.

2.4 ZDRAVÍ A SOCIÁLNÍ POLITIKA

Otázka harmonizace standardů pro zdravotní péči ve speciální oblasti péče dlouhodobé, stejně jako pokračující snaha Komise i Rady o harmonizaci dalších dílčích oblastí sociální politiky se stala v říjnu 2004 aktuální oblastí legislativní aktivity z důvodu zasedání Rady pro zaměstnanost, sociální otázky, zdraví a ochranu spotřebitele.

- Vedle již zmíněných úspěšných i neúspěšných konkrétních legislativních návrhů došlo v rámci zasedání Rady též k diskusi o otázce sociálních službách obecného zájmu

Jednalo se o projednávání sdělení Komise o sociálních službách obecného zájmu. Rada přitom navrhovala, aby se předmětem diskuse stala především nutnost přesné definice sociálních služeb obecného zájmu, kterou má Komise poskytnout, dále otázka financování služeb obecného zájmu v rámci členských států a jejich další budoucnost a využívání v rámci členských států. Tuto oblast je tak možno chápat jako určitý předvoj plánů Komise na další sjednocování legislativy v oblasti služeb obecně, především na revizi Direktivy o službách, předpokládá se však, že půjde v rámci EU-25 o kontroverzní téma

- Na říjnovém zasedání Rady ministrů došlo rovněž k prezentaci Zelené knihy Komise o rovnosti a nediskriminaci v rámci rozšířené EU

Zároveň došlo k přijetí rozhodnutí o založení a určení kompetencí dvou dalších agentur: Agentury pro bezpečnost a zdraví v práci a Nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek. V případě založení obou nových agentur však bylo nutné vyčkat stanoviska EP.

- Předmětem říjnového jednání Rady pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele se stala i otázka zdravotní a dlouhodobé péče a možné harmonizace standardů v této dílčí oblasti

Jednalo se o přijetí stanoviska k prezentovanému názoru Výboru pro sociální ochranu, které bylo založeno na předchozím sdělení Komise pro oblast dlouhodobé a udržitelné zdravotní péče. Také v této oblasti totiž Komise směřuje k určité harmonizaci v rámci systémů zdravotní péče jednotlivých členských států, předběžně se jedná zejména o tyto snahy:

- progresivní a flexibilní aplikaci obsahu sdělení Výboru pro sociální ochranu, harmonizovaný postup v této oblasti v rámci členských států by přitom s sebou neměl přinášet další administrativní zatížení,

- snaha o přímé zainteresování ministrů zdravotnictví jednotlivých členských států do další činnosti Výboru pro sociální ochranu,
- zajištění názorové koherence prostřednictvím užší spolupráce ministrů zdravotnictví a sociálních věcí jednotlivých členských států,
- další pokračování spolupráce s výborem pro ekonomickou politiku.

- 25. října pak komisař pro oblast zdraví Byrne představil projekt se vzletným názvem „zdraví pro všechny“, který má zajistit jakousi koordinační funkci mezi evropskými politikami tak, aby všechny legislativní návrhy v oblasti jednotlivých politik byly v souladu s požadavky na ochranu veřejného zdraví.

V dílčích oblastech hovoří projekt o boji proti kouření, propagaci zdravých potravin a vlivu sociálních, ekonomických faktorů a faktorů životního prostředí na lidské zdraví. EU se v současnosti v konkrétních projektech snaží o podporu boje proti kouření a proti obezitě, je však otázkou, do jaké míry budou osvětové kampaně či podobná deklaratorní prohlášení typu „zdraví pro všechny“ efektivní. Otázkou, kterou podobné projekty musí řešit do budoucna je též nalezení optimální rovnováhy mezi prevencí nebezpečných civilizačních chorob a zajištěním adekvátních prostředků na péči o nemocné, respektive nakolik by se měly na této péči finančně podílet též prostředky evropského rozpočtu.

2.5 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- V oblasti životního prostředí byla říjnová legislativní činnost Rady i Komise především ve znamení projednávání nástrojů týkajících se ochrany ovzduší či diskusí o programech v nových oblastech (např. urbánní prostředí).

Diskusí na tomto poli významně ovlivnilo rozhodnutí ruské dolní komory parlamentu Státní dumy přistoupit k ratifikaci Kjótského protokolu. Ze strany EU jde o důležitou událost vzhledem k roli, kterou se pokouší hrát v globálním procesu snižování emisí obsahujících skleníkové plyny. V duchu snahy dostat závazkům Kjótského protokolu se neslo jak říjnové jednání Rady ministrů (především pokud jde o přijetí Směrnice o fluoridizovaných skleníkových plynech), tak činnost Komise.

- Na poli legislativní i implementační činnosti v oblasti životního prostředí se přitom očekává v následujících měsících aktivita spjatá především s praxí obchodování s emisemi v prostředí EU-25 a snahy Komise o další zpřísnování monitoringu vypouštění emisí obsahujících skleníkové plyny ze strany jednotlivých členských států

Příkladem může být současná diskuse Komise o všeobecném registru emisí znečišťujících látek v rámci EU. 8. října Komise diskutovala o výsledcích provozování prvního internetového registru průmyslových emisí, které jsou vypouštěny v rámci EU do ovzduší a vod. **Od února tento internetový registr provozuje Komise spolu s Evropskou agenturou pro životní prostředí.** Během prvních měsíců jeho fungování registr navštívilo více než 100 tisíc návštěvníků, Komisi však v současnosti navrhuje jeho úpravu za tím účelem, aby byl ještě komplexnější a zahrnoval veškerý proces vypouštění a přenosu znečišťujících látek v rámci EU.

- K dalším důležitým otázkám, jichž se dotklo říjnové zasedání Rady pro životní prostředí náležela problematika udržitelné silniční dopravy, Sdělení Komise o urbánním prostředí či prezentace Plánu Komise na užití biotechnologií

V oblasti udržitelné silniční dopravy se Rada zabývala především prezentací návrhů Komise na přísnější stanovení hlukových standardů pro vozidla a též sdělením Komise, které se týká urbánního prostředí z hlediska trvale udržitelného rozvoje. Otázka trvale udržitelného rozvoje urbánního prostředí se přitom netýká pouze kompetencí Rady pro životní prostředí, je to též problém politiky kohezní a strukturálních fondů. Na summitu Evropských měst, který se uskutečnil 18. a 19. října byla vyslovována obava, že přerozdělování prostředků určených strukturálním fondům v důsledku rozšiřování, bude mít za následek opomíjení městského prostředí. S východním rozšířením a zřejmě ještě výrazněji s budoucím přijetím Bulharska a Rumunska se očekává vzrůst podílu chudších agrárních regionů na počtu příjemců prostředků ze strukturálních fondů, urbánní regiony proto v této souvislosti upozorňují, aby nebyly při přidělování financí jednotlivým programům opomíjeny. Na situaci urbánních regionů, a to nejen z hlediska socio-ekonomického, které z větší části pokrývá strukturální program Urban, ale především z hlediska environmentálního, upozorňovalo i Sdělení Komise.